

לאומי | דוח על הסיכונים 31.03.2021

הדוח על הסיכונים נמצא באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il < אודות < מידע כספי < גילוי לפי
נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים, ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך בכתובת: www.magna.isa.gov.il

תוכן העניינים¹

עמוד	
3	חלק 1 מידע כללי
3	דוח על הסיכונים
4	מטרה ועקרון הגילוי
4	מידע צופה פני עתיד
5	תחולת היישום
6	חלק 2 יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקללים
6	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
8	גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים
9	הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר
11	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
12	חלק 3 הרכב ההון
12	הרכב ההון הפיקוחי (CC1)
14	מידע נוסף על הון והלימות הון
18	חלק 4 יחס המינוף
18	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
19	יחס המינוף (LR2)
20	חלק 5 סיכון אשראי
25	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
26	סיכון אשראי לפי ענפי משק
32	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
33	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
35	מידע נוסף על סיכון אשראי
39	חלק 5א סיכון אשראי של צד נגדי
39	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
40	הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
41	חלק 6 סיכון שוק
42	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
43	חלק 7 סיכון נזילות
44	יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)
45	חלק 8 סיכון תפעולי
46	חלק 9 מידע נוסף על סיכונים אחרים
49	מקרא

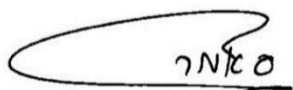
¹ למידע בנוגע לראשי התיבות בשמות הגילויים ראה מקרא בסוף הדוח.

חלק 1 - מידע כללי

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 31 במרס 2021 (להלן: "דוח על הסיכונים") של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק"). הדוח על הסיכונים ערוך בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של ועדת באזל, כפי שאומצו במסגרת הוראות הדיווח של בנק ישראל, ומידע נוסף על סיכונים. בנוסף, הדוח ערוך בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר דוח רבעוני של תאגיד בנקאי ואינו כולל את כל המידע הנדרש בדוחות השנתיים המלאים. יש לקרוא אותו יחד עם הדוח על הסיכונים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2020.

דוח זה מהווה מידע משלים ונלווה לדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ולדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021 ויש לקרוא אותו יחד עם המידע המוצג בהם.

ד"ר סאמר חאגי יחיא
יו"ר הדירקטוריון

חנן פרידמן
מנכ"ל

ליאת שוב
סמנכ"ל בכיר ראש חטיבת
ניהול סיכונים

26 במאי 2021

מטרה ועקרון הגילוי

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל, ההון, חשיפות הסיכון ותהליכי הערכת הסיכון.

המידע בדוח זה כולל:

- דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל (דרישות נדבך 3).
 - דרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הוועדה ליציבות פיננסית (FSB) באמצעות צוות משימה לשיפור הגילוי (EDTF).
 - דרישות גילוי נוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (מידע נוסף).
- הדוח נערך בהתאם לדרישות הפיקוח על הבנקים בנוגע לגילוי לפי הוראות נדבך 3 של ועדת באזל ומידע נוסף על סיכונים, כפי שמעודכנות מעת לעת, ובהתאם לעקרונות המפורטים להלן:
- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופה המקבילה בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
 - המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמש בסיס לחישוב של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
 - המידע האיכותי בנוגע לחשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם מפורט ברובו במסגרת הדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020, למעט אם חלו שינויים מהותיים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2021 (להלן: "התקופה המדווחת"). לאור זאת, יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים והדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2020. כמו כן, מידע רלוונטי נוסף ניתן למצוא בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021 (להלן: "דוח הדירקטוריון וההנהלה").

מידע צופה פני עתיד

דוח על הסיכונים כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים, כגון: "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע", "תרחישים", "תרחישי קיצון", "הערכה" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח על הסיכונים נסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

תחולת היישום

- א. הקבוצה מפקחת על בסיס מאוחד על ידי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. ליום 31 במרס 2021 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. כנדרש בהוראות בנק ישראל, הנתונים המוצגים במסגרת דרישות הגילוי הפיקוחיות בהתאם להוראות ועדת באזל שנכללו בדוח זה מוצגים על בסיס מאוחד בלבד ומבוססים על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים, בהתאמות המתחייבות מיישום הוראות ועדת באזל (כגון: הניכויים מההון, מכשירי חוב הכשירים להיכלל בהון הרגולטורי, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בגין תכנית התייעלות על הון הבנק וחישוב מותאם בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות).
 - ב. שלוחות חו"ל של הקבוצה הבנקאית נתונות לפיקוח על ידי רשויות רגולטוריות במדינות פעילותן, אשר אמצו את מסגרת העבודה של ועדת באזל בשינויים מסוימים בכל הקשור לסטנדרטים בנושא דרישות הלימות הון, נזילות ומינף.
 - ג. המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים או הון פיקוחי בין חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל מפורטות בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020 ולא חלו שינויים במהלך התקופה המדווחת.
- למידע נוסף בנוגע לחברות מוחזקות ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדיסקוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021 וליום 31 בדצמבר 2020.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקללים

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

	ה	ד	ג	ב	א	
	31 במרס	30 ביוני	30 בספטמבר	31 בדצמבר	31 במרס	על בסיס מאוחד, ליום:
	2020	2020	2020	2020	2021	
הון זמין (במיליוני ש"ח)						
1	35,887	37,475	38,086	39,262	40,446	הון עצמי רוברד 1 ^(א) הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות
א1	35,453	37,083	37,745	38,975	40,215	
2	35,887	37,475	38,086	39,262	40,446	הון רוברד 1 ^(א) הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות
א2	35,453	37,083	37,745	38,975	40,215	
3	49,744	51,210	51,427	51,559	50,779	הון כולל ^(א) הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות
א3	46,401	47,909	48,561	48,764	50,278	
נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ש"ח)						
4	330,912	326,033	325,185	330,851	344,723	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA) ^(א)
יחסי הלימות הון, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (באחוזים)						
5	10.84%	11.49%	11.71%	11.87%	11.73%	יחס הון עצמי רוברד 1 ^(א) יחס הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות
א5	10.71%	11.37%	11.61%	11.78%	11.67%	
6	10.84%	11.49%	11.71%	11.87%	11.73%	יחס הון רוברד 1 ^(א) יחס הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות
א6	10.71%	11.37%	11.61%	11.78%	11.67%	
7	15.03%	15.71%	15.81%	15.58%	14.73%	יחס הון כולל ^(א) יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות
א7	14.01%	14.70%	14.79%	14.74%	14.58%	
א11	9.25%	9.25%	9.24%	9.23%	9.21%	יחס הון עצמי רוברד 1 הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(ב)
א12	1.59%	2.24%	2.47%	2.64%	2.52%	יחס הון עצמי רוברד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ^(ב)
יחס המינוף, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים^(א)						
13	557,829	557,459	572,012	597,538	612,517	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
14	6.43%	6.72%	6.66%	6.57%	6.60%	יחס המינוף (באחוזים) יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות התייעלות (באחוזים)
א14	6.35%	6.64%	6.60%	6.52%	6.57%	
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים^(א)						
15	119,358	148,613	155,031	159,197	167,882	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)
16	93,438	111,521	113,143	115,863	129,494	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים, נטו (במיליוני ש"ח)
17	128%	133%	137%	137%	130%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

ראה הערות בעמוד הבא.

הערות:

- (א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות התייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", הפוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021, 30 ביוני 2022 וליום 30 בספטמבר 2024 בהתאמה. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות התייעלות ראה "הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית" בחלק 3 בהמשך הדוח. מסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון הופחתו 7 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכניות התייעלות (ליום 31 בדצמבר 2020 התווסף 1 מיליון ש"ח, ליום 30 בספטמבר 2020 התווספו 8 מיליון ש"ח, ליום 30 ביוני 2020 התווספו 15 מיליון ש"ח, ליום 31 במרס 2020 התווספו 9 מיליון ש"ח).
- (ב) יחס הון רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש עד ליום 31 במרס 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ביום 31 במרס 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה לפיה יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה. לפירוט נוסף על הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה ראה פרק מידע נוסף על הון והלימות הון להלן.
- (ג) להרחבה בנושא יחס המינוף ראה חלק 4 בהמשך הדוח.
- (ד) יחס כיסוי הנזילות של הבנק חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות במהלך הרבעון המדווח. להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות ראה חלק 7 בהמשך הדוח.

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים

הפעילות העסקית של הבנק כרוכה בניהול סיכונים פיננסיים ושאינם פיננסיים. הסיכונים הפיננסיים המרכזיים אותם מנהל הבנק הינם: סיכוני אשראי שהינם אינטגרליים בעיסוק הליכה של הבנק וכן סיכוני שוק ונזילות. לצד ניהול הסיכונים הפיננסיים, פעילות הבנק כרוכה בסיכונים שאינם פיננסיים אשר ניהולם הינו תנאי הכרחי לעמידה במטרות השוטפות ובמטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. בין סיכונים אלה נכללים סיכונים תפעוליים, לרבות סיכונים טכנולוגיים וסייבר, סיכון רגולציה, סיכון ציות, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי, סיכון מודלים, סיכון סביבתי, סיכון הבנקאות ההוגנת (conduct) וסיכון מאקרו-כלכלי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הקבוצה ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים. מטרות אלו מושגות תוך עמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר, במדיניות ובמגבלות הנגזרות מהם, אשר יוצרים גבולות גזרה לפעילות העסקית. מסגרת ניהול הסיכונים כוללת מנגנונים לזיהוי סיכונים ואמידתם, הגדרת מבנה ארגוני ותחומי אחריות לניהולם לרבות מנגנוני בקרה ודיווח נאותים.

בבנק מתבצעת פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, דבר המאפשר קבלת החלטות באופן מושכל.

ניהול הסיכונים בלאומי מבוסס על שלושה "קווי הגנה" כפי שנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 - "ניהול סיכונים".

החטיבה לניהול סיכונים הינה פונקציה בלתי תלויה האחראית לתכנון ולפיתוח של מסגרת העבודה הכוללת לניהול סיכונים בבנק. תחומי האחריות המרכזיים של החטיבה לניהול סיכונים עומדים בהגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310, לרבות אחריות על ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה והבנק, יצירת תמונה כוללת ועדכנית של הסיכון לצורך קבלת החלטות, הובלה בכתיבת מדיניות הסיכונים של לאומי בכל הסיכונים המרכזיים, סיוע לדירקטוריון בגיבוש תיאבון הסיכון של הבנק והובלת תהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP).

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכונים וברמת חומרתם ביחס לטבלה שפורסמה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

השפעת משבר הקורונה

התפשטות נגיף הקורונה החלה להשפיע על מרבית מדינות העולם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ובהמשך הוחרפה מהירות התפשטות הנגיף בעקבות הופעה של מוטציות שונות. מרבית הממשלות פעלו בדרך של הטלת סגר זמני, הפסקות זמניות ומתמשכות של חלקים משמעותיים מן הפעילות הכלכלית וטיפול בנפגעי המחלה, תוך הגדלה ניכרת של הוצאות לטיפול באזרחים והעסקים אשר עבודתם הופסקה. הבנקים המרכזיים ברחבי העולם פועלים במגוון של כלים לצורך תמיכה בפעילות הכלכלית, מעבר להורדות הריבית. לקראת סוף שנת 2020 אושר לשימוש חיסון.

לנוכח תהליך ההתחנסות המהיר שיושם בישראל, הסיכונים הנוגעים לפעילות הכלכלית בישראל פחתו לעת עתה. כמו כן, בחלק ממדינות העולם המובילות, כמו ארה"ב ובריטניה, מסתמן תהליך מוצלח יחסית של התחנסות, מה שפועל להפחתת רמת הסיכונים במדינות אלו. ביתר המדינות תהליך ההתחנסות היה איטי יחסית עד כה, ולכן מדינות אלו, בפרט מדינות הכלולות במניין השוקים המתעוררים, עדיין חשופות במידה רבה יחסית לסיכונים הכלכליים הנובעים ממצבי סגר ומגבלות אחרות הנובעות מהיקפי התחלואה הגבוהים.

ההכנסה מהפסדי אשראי ברבעון זה הסתכמה ב-212 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מגביות בתקופה המדווחת. בנוסף, נרשמה הכנסה בשיעור של 0.06% בהפרשה הקבוצתית לאור ההתפתחויות החיוביות שנרשמו בתקופת הדוח בדמות הצלחתו של המבצע רחב היקף לחיסון האוכלוסייה והשפעתו החיובית על הורדת התחלואה ופתיחתו מחדש של המשק והשיפור באינדיקטורים הכלכליים העומדים בבסיס ההפרשה.

יצוין כי הבנק ממשיך ובוחן את הדרכים למתן סיוע ללקוחותיו שנקלעו למשבר זמני ואשר להערכת הבנק יצלחו את המשבר. במסגרת זו מובאות בחשבון השפעות המשבר ונעשית בחינה מעמיקה של הלקוחות נוכח המשבר.

למידע נוסף ראה פרק סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים בהמשך הדוח, ובדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

למידע נוסף בדבר אופן ניהול הסיכונים, המבנה הארגוני ותרבות ניהול הסיכונים בקבוצה ראה פרק גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים ופרק מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות של הבנק המושפעת מאד בשנים האחרונות מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, לשינויים החלים במודל העסקי, ובכלל זה המעבר ל"בנקאות החדשה" המבוססת על הדיגיטל ולמגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שאינם פיננסיים.

להלן הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר:

סיכון אסטרטגי

ענף השירותים הפיננסיים עובר שינויים משמעותיים בתחום הדיגיטציה. פתיחת ענף הבנקאות לתחרות וכניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות הטכנולוגיה המבוססות (גוגל, אמזון, פייסבוק, אפל), חברות הפינטק, חברות הביטוח וחברות האשראי החוץ בנקאי, מחייבות התאמת המודל העסקי. בנוסף, החוק להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("חוק שטרום") כולל בתוכו רכיבים העלולים להשפיע בצורה אסטרטגית על מפת התחרות בישראל. בבנק לאומי, התוצאות הישירות הינן המכירה של לאומי קארד וצמצום מסגרות האשראי ללקוחות לאומי. נושאים מהותיים נוספים הינם הפעלת מערכת נתוני אשראי (החל מאפריל 2019), ונושאים שיכנסו לתוקף במהלך שנת 2021 כגון הקלת יכולת המעבר של לקוחות, והשלבים המרכזיים ביוזמת הבנקאות הפתוחה, אשר תאפשר ללקוחות הבנקים וחברות כרטיסי האשראי לשתף צדדים שלישיים במידע הפיננסי שלהם. שחקנים חדשים, לאו דווקא בנקים, יוכלו לגשת לחשבון הבנק של לקוח, בהסכמתו, ולהציע לו שירותים בנקאיים מותאמים לצרכיו.

הבנק מקיים תהליך שנתי לאיתור שינויים ומגמות בבנקאות העשויים להשפיע על המערכת הבנקאית הישראלית, תוך בחינת הצורך בעדכון והתאמת היעדים האסטרטגיים שהוגדרו. תהליך זה מהווה את הבסיס לגיבוש תכנית העבודה השנתית ולהגדרת היעדים המרכזיים והפרויקטים בתכנית העבודה של החטיבות העסקיות תוך קביעת מדדים לניטור, ניהול ומעקב אחר השגת היעדים האסטרטגיים.

למידע נוסף ראה סיכון אסטרטגי בפרק סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021 ובדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכון אבטחת מידע וסייבר

משבר הקורונה הוביל לעלייה משמעותית בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בארץ ובעולם ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. החשיפה לסבירות התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ומעבר לעבודה של עובדים וספקים מרחוק.

לאומי נוקט במספר צעדים להפחתת הסיכונים ובכלל זה: יישום בקורות מונעות ומגלות, ביצוע סקרי אבטחת מידע, הגברת הניטור לשם הסרת אתרים מתחזים, הידוק תהליכי ניהול ובקרת הרשאות והעלאת מודעות עובדים להנחיות אבטחת מידע.

ברבעון ראשון בשנת 2021 לא נתגלו אירועי סייבר שהשפיעו על הדוחות הכספיים של לאומי.

למידע נוסף ראה סיכון אבטחת מידע וסייבר בפרק הסיכונים התפעוליים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכון טכנולוגיה

לאומי מייחס חשיבות רבה לכך שהתשתית הטכנולוגית המשרתת את לקוחותיו ועובדיו תאפשר זמינות ורציפות עסקית ותפעולית, ומשקיע לשם כך משאבים רבים. הבנק פועל על פי מדיניות מוצר חדש אשר מתווה את תהליכי ניהול הסיכונים הכרוכים בהכנסת מוצרים חדשים ובכלל זה יוזמות טכנולוגיות וחדשנות.

לאומי החל ביישום תכנית עסקית-טכנולוגית (תכנית מודרניזציה) לצורך השגת יעדי העסקיים בשנים הבאות.

למידע נוסף ראה סיכון טכנולוגיה בפרק הסיכונים התפעוליים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכון רגולציה

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

הבנק פועל באופן שוטף, לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות לפעילותו, על מנת להבטיח את היערכותו לשינויים והעדכונים ברגולציה החלה עליו ולמגמות מהותיות המתהוות בתחום זה, והכל כחלק ממכלול הפעילות של הבנק וגיבוש מטרותיו העסקיות והאסטרטגיות. במסגרת זו פועל הבנק לניטור ואיתור הוראות רגולציה רלוונטיות בישראל. בנוסף, בתחום הרגולציה הבינלאומית, פועל הבנק לאיתור מידע רלוונטי בתחומים מוגדרים ולניתוח המידע על מנת לאתר רגולציה זרה ולזהות מגמות בינלאומיות בתחום פעילותן של רשויות רלוונטיות בארה"ב, האיחוד האירופי ואנגליה, אשר עשויות להשפיע על פעילות הבנק.

למידע נוסף ראה סיכון רגולציה בפרק סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020 ובחלק 9 בהמשך הדוח.

סיכון סביבתי

בשנים האחרונות גברה המודעות העולמית לחשיפה פוטנציאלית פיננסית כתוצאה מהתממשות של סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים (להלן "סיכונים סביבתיים"). הבנק רואה חשיבות בשמירה על סביבה ברת קיימא לצורך כך הבנק מחזיק מזה כעשור תקן איכות סביבה ISO 14001 ובמסגרת זאת מבוצע ניהול ובקרה אחר רגולציות הקשורות לסיכונים סביבתיים, לרבות בקרה חיצונית שנתיית על ידי מכון התקנים. הבנק עוקב אחר ההתפתחויות בתחום ולומד את הנושא.

למידע נוסף ראה סיכון סביבתי בפרק סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2020 ובדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct)

סיכון הבנקאות ההוגנת הינו הסיכון שהתנהלות הבנק תוביל לתוצאה בלתי רצויה עבור לקוח בשל מתן שירות באופן לא הולם, מתן שרות שאינו מתאים או התנהלות בלתי הוגנת. בסיכון זה נכללת גם התנהלות לא ראויה המשפיעה על מהימנות השוק (MARKET INTEGRITY, אמון הציבור בפעילות המגזר הבנקאי). התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק הפסדים הנובעים מתביעות משפטיות (לרבות תביעות ייצוגיות), מהטלת עיצומים או קנסות (בשל הפרת הוראות ציות אשר משיקות לנושאי הקונדקט) ו/או מנזקי מוניטין.

נמשכת מגמת הרגולציה הצרכנית בדגש על הוגנות (Conduct). במסגרת זו, מושם דגש על התאמת המוצרים הפיננסיים השונים לצרכי הלקוח, תוך מתן גילוי מירבי, שקיפות והוגנות.

הבנק מקפיד על התנהלות שקופה והוגנת במטרה להעניק ללקוחותיו שירותים ומוצרים בעלי ערך. עיקרון זה מקבל ביטוי בחזון הבנק - להוביל בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח. כמו כן, תהליכי הייזום והמכירה כפופים לנהלים ולבקורות אשר מבטיחים התנהלות ראויה. תהליכים אלו נבחנו באופן שוטף, במטרה לשדרגם.

למידע נוסף ראה סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct) בפרק סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2020 ובדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכון מאקרו-כלכלי

התפרצות נגיף הקורונה בחודש ינואר 2020, ומידת אי הוודאות הגדולה לגבי השפעותיו השונות, עדיין מהווה סיכון מאקרו כלכלי גלובלי משמעותי מאוד. קיים קושי בהערכת ההתפתחויות הכלכליות העתידיות, זאת לנוכח מידת חוסר הוודאות המשמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו על מסלול החיים של כלל מדינות העולם. ישנה שונות רבה בקצב ההתחנסות של מדינות העולם וגם קיימים סימני שאלה לגבי יעילות החיסון בפני וריאנטים שונים של הווירוס ומשך זמן הכיסוי החיסוני. על כן, השלכות המשבר על הכלכלה העולמית, ובמידה פחותה על הפעילות המקומית, וכן על עסקי הבנק עדיין עלולות להיות מהותיות. משבר הקורונה, הביא בשנת 2020 לפגיעה הגדולה ביותר בצמיחה העולמית מאז מלחמת העולם השנייה, ובהיקף גדול מאשר במשבר הפיננסי הגלובלי, יותר כלכלות רבות ברחבי העולם עם חובות ריבוניים גדולים, התפתחות אשר עלולה להוות סיכון עתידי למידת היציבות בשווקים הפיננסיים. מדובר בפגיעה מהותית בפעילות העסקית של ענפים רגישים כמו תירות, תעופה, פנאי, בידור, שירותי אוכל ועוד וכן השפעות עקיפות משמעותיות על מכלול רחב של ענפים בתחומי המסחר והשירותים וכן נדל"ן שאיננו למגורים. עם זאת, לנוכח תהליך ההתחנסות המהיר שיושם בישראל, הסיכונים הנוגעים לפעילות הכלכלית בישראל פחתו לעת עתה. כמו כן, בחלק ממדינות העולם המובילות, כמו ארה"ב ובריטניה, מסתמן תהליך מוצלח יחסית של התחנסות, מה שפועל להפחתת רמת הסיכונים במדינות אלו. ביתר המדינות תהליך ההתחנסות היה איטי יחסית עד כה, ולכן מדינות אלו, בפרט מדינות הכלולות במניין השווקים המתעוררים, עדיין חשופות במידה רבה יחסית לסיכונים הכלכליים הנובעים ממצבי סגר ומגבלות אחרות הנובעות מהיקפי התחלואה הגבוהים. הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים, ובכלל זה עורך תרחישי קיצון אחידים לבקשת הפיקוח על הבנקים. כמו כן, מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, לכשיידרש.

סקירת נכסי סיכון משוקלים (OV1)

	א	ב	ג
	31 במרס 2021	31 בדצמבר 2020	31 במרס 2021
נכסי סיכון משוקלים			דרישות הון מזעריות ^(א)
במיליוני ש"ח			
1 סיכון אשראי (גישה סטנדרטית) ^(ב)	297,813	283,413	37,852
6 סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)	3,998	4,282	508
10 התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)	1,564	1,522	199
16 חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)	472	452	60
25 סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)	13,930	13,687	1,771
סך הכל סיכון אשראי	317,777	303,356	40,390
20 סיכון שוק (גישה סטנדרטית)	4,488	5,313	570
24 סיכון תפעולי	22,458	22,182	2,854
27 סך הכל	344,723	330,851	43,814

(א) דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בתוספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור הינה 12.71% במועד הדיווח.

(ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי (CVA), סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

חלק 3 - הרכב ההון
הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

	31 בדצמבר 2020	31 במרס 2020	31 במרס 2021	
סכומים	סכומים	סכומים	סכומים	
שלא נוכו	שלא נוכו	שלא נוכו	שלא נוכו	
מההון	מההון	מההון	מההון	
הכפופים	הכפופים	הכפופים	הכפופים	
לטיפול	לטיפול	לטיפול	לטיפול	
הנדרש	הנדרש	הנדרש	הנדרש	
לפני	לפני	לפני	לפני	
אימוץ	אימוץ	אימוץ	אימוץ	
הוראה	הוראה	הוראה	הוראה	
202	202	202	202	
בהתאם	בהתאם	בהתאם	בהתאם	
למאזן	למאזן	למאזן	למאזן	
הפיקוחי	הפיקוחי	הפיקוחי	הפיקוחי	
III	III	III	III	
הון	הון	הון	הון	
פיקוחי	פיקוחי	פיקוחי	פיקוחי	
במיליוני ש"ח				
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים				
1	-	7,225	-	7,225
הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1				
2	-	33,178	-	34,518
עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן				
3	-	(2,739)	-	(2,625)
רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי				
4	-	295	-	283
מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט)				
-	-	37,959	-	39,401
הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים				
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים				
6	-	150	-	132
מוניטין				
8	-	-	-	81
מסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי				
9	-	13	-	23
רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי				
10	-	2,478	-	2,144
מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1				
-	-	(3,944)	-	(3,385)
התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים				
-	-	(1,952)	-	749
מזה: בגין חישוב בסיס הון על בסיס שיעור היוון ממוצע 8 רבעונים מחויבות פנסיונית				
-	-	(286)	-	(434)
מזה: בגין השפעת תכניות ההתייעלות				
-	-	(1,706)	-	(1,327)
מזה: הפחתת מרכיב מס שכר מנכס מס נדחה				
-	-	(1,303)	-	694
סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1				
-	-	39,262	-	35,887
הון עצמי רובד 1				
-	-	39,262	-	40,446
הון רובד 1				
הון רובד 2: מכשירים והפרשות				
11	-	5,930	-	7,121
מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו				
11	-	2,508	-	2,909
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר ^(א)				
5	-	67	-	89
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'				
-	-	67	-	89
מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2				
12	-	3,792	-	3,738
הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס				
-	-	12,297	-	13,857
הון רובד 2 לפני ניכויים				
-	-	12,297	-	13,857
הון רובד 2				
-	-	51,559	-	49,744
סך ההון				

	31 במרס 2021		31 במרס 2020		31 בדצמבר 2020	
	סכומים	שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202	סכומים	שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202	סכומים	שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202
	הון פיקוחי III	הון פיקוחי III	הון פיקוחי III	הון פיקוחי III	הון פיקוחי III	הון פיקוחי III
במיליוני ש"ח						
סך הכל נכסי סיכון משוקלים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	-	-	-	-
מזה: נכסי מס נדחה אחרים	-	-	-	-	-	13
סך נכסי סיכון משוקלים	344,723	-	330,912	-	330,851	-
יחסי הון וזרימה לשימור הון (באחוזים)						
הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקלים)	11.73%	-	10.84%	-	11.87%	-
הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקלים)	11.73%	-	10.84%	-	11.87%	-
ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקלים)	14.73%	-	15.03%	-	15.58%	-
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים^(א)						
יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	9.21%	-	9.25%	-	9.23%	-
יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	12.71%	-	12.75%	-	12.73%	-
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)						
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	674	-	744	-	690	14
השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה	132	-	43	-	136	15
מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה	3,921	-	3,609	-	3,780	16
תקרה להכללת הפרשות רובד 2						
הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	4,426	-	3,738	-	4,540	-
התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	3,972	-	3,776	-	3,792	-
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר						
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר	270	-	2,909	-	2,508	-
סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה	1,184	-	4,407	-	401	-

הערות:

(א) יחס הון רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש עד ליום 31 במרס 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ביום 31 במרס 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה לפיה יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה. בהתאם להוראת השעה, ובתוספת דרישת הון בגין יתרת ההלוואות לדיור, דרישות הון המינימליות שחלות על הבנק ליום 31 במרס 2021 הינן 9.21% ליחס הון עצמי רובד 1 ו-12.71% ליחס ההון הכולל. לפירוט נוסף על הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה ראה פרק מידע נוסף על הון והלימות הון להלן.

מידע נוסף על הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-31 במרס 2021 ב-39,118 מיליון ש"ח, לעומת 37,664 מיליון ש"ח בסוף 2020, גידול של 3.9%. השינוי בהון העצמי הושפע מהרווח לתקופה שקוזז חלקית על ידי ירידה בקרן ההון בגין אג"ח זמינות למכירה.

הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 של הפיקוח על הבנקים.

יחס הון למאזן ב-31 במרס 2021 הינו 6.9% בהשוואה ל-6.8% ב-31 בדצמבר 2020.

יחס הון עצמי רובד 1 ב-31 במרס 2021 הינו 11.73%, ירידה של כ-0.14% לעומת 31 בדצמבר 2020.

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 (להלן בפרק זה: "ההוראות"). הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.

2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית וכן מאופן חישוב ריבית ההיוון שמשמשת לחישוב ההתייבות לזכויות עובדים, כמפורט בהמשך.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה.

הון רובד 2

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כמפורט בהוראות, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 ביום 31 בדצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2021 תקרת ההכרה הינה 10%.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. לצורך הכללתם בהון, הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202) יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

למידע בנוגע למכשירי הון רובד 2 שנפדו בשנת 2021 ראה פרק אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התייבויות נדחים בדוח הדייקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות מידע כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

גישה התאגיד הבנקאי להערכת הלימות ההון

גישה הבנק להערכת הלימות ההון מבוססת על הוראות באזל, כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות המדידה והערכת הלימות ההון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכון האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
 - נדבך 2 - תהליך הערכה עצמית לנאותות הלימות ההון (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים, לרבות אלו שאינם מכוסים על ידי נדבך 1, כגון: ריכוזיות אשראי וסיכון ריבית בתיק הבנקאי. במקביל מבוצע תהליך סקירה על ידי הפיקוח על הבנקים.
 - נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את היקף המידע ואופן הצגתו במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרשים גילויים שנכללים בדוח על הסיכונים.
- יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רוברד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רוברד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רוברד 1 מזערי בשיעור של 10% וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. דרישה זו חלה על לאומי.

כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 "מגבלות למתן הלוואות לדויר", התאגיד הבנקאי נדרש להגדיל את יעד הון עצמי רוברד 1 ואת יעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדויר.

חוזר להתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) - הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250

ביום 31 במרס 2020 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה) (הוראה מספר 250) (להלן: הוראת השעה). בהתאם להוראת השעה, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יחזיק ביחס הון עצמי רוברד 1 לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-9% וביחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים שלא יפחת מ-12.5% (חלף 10% ו-13.5% בהתאמה, עובר לפרסום החוזר). הוראה זו חלה על לאומי.

על רקע המשך התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הכלכלה בעולם ובישראל, החליט הפיקוח על הבנקים ביום 22 במרס 2021 להאריך בתקופה נוספת של שישה חודשים את תוקף הוראת השעה, עד ליום 30 בספטמבר 2021 (תום תוקף ההוראה). תוקף ההקלה ביעדי ההון יהיה עד תום 24 חודשים מתום תוקף ההוראה, ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

כמו כן, על פי החוזר מיום 22 במרס 2021 נקבע כי בתקופת ששת החודשים מתום תוקף הוראת השעה, הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3% לא תחשב כחריגה מיחסי ההון הנדרשים, בכפוף לתכנון הון מוקפד ושמרני ולדיווח לפיקוח על הבנקים. בהתאם להודעת בנק ישראל מיום 7 במרס 2021, לצד הארכת תוקף הוראת השעה וההקלות ההוניות שבמסגרתה עד ליום 30 בספטמבר 2021, הפיקוח על הבנקים מצפה מהמערכת הבנקאית שלא לעשות שימוש בעודפי ההון לצורך חלוקת דיבידנדים לפחות עד לתום תוקף הוראת השעה.

ביום 15 בנובמבר 2020, במסגרת הוראת השעה, פרסם בנק ישראל חוזר להתאמת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא "יחס המינוף", כך שתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (חלף 6% עובר לפרסום החוזר). עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחסי המינוף לא יפחתו מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. הוראה זו חלה על לאומי מיום פרסום החוזר.

למידע בנוגע להקלה בדרישת ההון הנוספת בשיעור 1% מיתרת הלוואות לדויר ראה פרק הון והלימות הון בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

בהתאם להוראת השעה, ובתוספת דרישת ההון בגין יתרת הלוואות לדויר, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 31 במרס 2021 הינן 9.21% ליחס הון עצמי רוברד 1 ו-12.71% ליחס ההון הכולל. יחסי הון בפועל ליום 31 במרס 2021 הינם 11.73% ליחס הון עצמי רוברד 1 ו-14.73% ליחס הון הכולל.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון ופרופיל הסיכון, האסטרטגיה העסקית והלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. תכנון ההון מאושר על ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק ולוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון, כגון: תחזיות רווח, שינויים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות, השפעת הוראות מעבר ושיעור הגידול בנכסי הסיכון. תחזית יחסי ההון נבחנת גם תחת מבחני רגישות ותרחישי קיצון שונים.

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדי הון לעת אירוע תרחיש קיצון. לפירוט תהליך ה-ICAAP והשימוש במבחני קיצון, ראה דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה הפיקוח על הבנקים על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רוברד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיום 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%.

לאור הוראת השעה, ובהתאם להפחתה בדרישות הרגולטוריות המזעריות החלות על הבנקים בעקבות משבר הקורונה, כמפורט לעיל, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 לקבוע כי יעד הון עצמי רוברד 1 הפנימי יעמוד על 9.5% חלק 10.5%.

למידע נוסף ראה דיווח מידי מיום 16 באפריל 2020 (אסמכתא: 034294-01-2020).

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם לדברי ההסבר להוראת השעה, ולמכתב הפיקוח על הבנקים ממרס 2021 בנוגע להארכת תוקף הוראת השעה בתקופה נוספת של שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021, הפיקוח על הבנקים מצפה מהמערכת הבנקאית שלא לעשות שימוש בעודפי ההון לצורך חלוקת דיבידנדים לפחות עד לתום תוקף הוראת השעה.

למידע נוסף ולמידע בנוגע למדיניות חלוקת הדיבידנד של לאומי ראה פרק הון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון ובדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
26 במאי 2019	23 ביוני 2019	29.27	437
13 באוגוסט 2019	8 בספטמבר 2019	24.95	369
26 בנובמבר 2019	22 בדצמבר 2019	20.87	306
26 בפברואר 2020	23 במרס 2020	20.29	297

התאמות להון עצמי רוברד 1

מדידת ההתחייבות בגין זכויות עובדים

למידע בנוגע למדידת ההתחייבות לעובדים ראה פרק הון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

למידע בנוגע לתמודולוגית ההיוון ראה פרק מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים.

הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית

בשנים 2016 ו-2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתבים בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" בכך אדם ובתחום הנדל"ן. על פי המכתבים, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעתן של תכניות התייעלות על ההון הפיקוחי על פני חמש שנים בקו ישר. תוקף המכתבים הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2021, במטרה לאפשר גיבוש תכניות התייעלות נוספות. ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות שעלותה הסתכמה בכ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 במרס 2021 מיוחסים להון הפיקוחי 95% מעלויות תכנית זו.

ביולי 2017 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות נוספת שעלותה הסתכמה בכ-204 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 במרס 2021 מיוחסים להון הפיקוחי 75% מעלויות תכנית זו.

במסגרת ההכנות הנוגעות להסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם עם ארגון העובדים ביולי 2019, אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון, שעלותה הסתכמה בכ-167 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 במרס 2021 מיוחסים להון הפיקוחי 35% מעלויות תכנית זו.

שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

במהלך חודש דצמבר 2017 סיימה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים את עבודתה לעדכון המסגרת הכוללת של "באזל 3" להלימות ההון. במסגרת העדכונים, אשר לעתים מקבלים את הכינוי "באזל 4", נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון כנדבך הראשון. בין היתר, נקבעו שינויים באופן החישוב של דרישות ההון על פי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, נקבעה גישה סטנדרטית אחידה לגבי הסיכון התפעולי וכן נקבעו שינויים במסגרת מדידת סיכונים השוק. במרס 2020 פורסמה הודעה מטעם הגוף המפקח על ועדת באזל, שלפיה היישום של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון הכוללת, יידחה בשנה וחל ב-1 בינואר 2023. בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה על ידי הפיקוח על הבנקים בישראל.

באפריל 2019 הודיע הפיקוח על הבנקים על הכוונה להתחיל ליישם הנחיות של ועדת באזל משנת 2014 בנושא "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי" (SA-CCR). בתאריך 1 ביוני 2021 או שנה לאחר תאריך היישום בפועל באיחוד האירופי, המאוחר מביניהם. בחודש פברואר ומרס 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטות חוזרים ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203A ו-208A, על פיהן תאריך היישום של הוראה 203A צפוי להיות 1 ביולי 2022, ושל הוראה 208A מיום 1 בינואר 2023. הבנק בוחר את ההשפעות של טיוטות החוזרים וממשיך בהיערכותו ליישומן.

חוזר להתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא הון פיקוחי - השפעת יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים
ביום 1 בדצמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר להתאמות להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים", הכולל הוראות מעבר שיחולו על השפעת האימוץ לראשונה של הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים. בהתאם לחוזר ליישום הכללים החדשים, מועד התחולה שלהם על התאגידים הבנקאיים הוא ביום 1 בינואר 2022. במידה וכתוצאה מהיישום לראשונה של כללים אלה יחול קיטון בהון עצמי רובד 1 של הבנק, נטו לאחר השפעת המס, הבנק יהיה רשאי לכלול באופן חלקי בהון עצמי רובד 1 (כלומר להוסיף חזרה להון עצמי רובד 1) את הקיטון בהון עצמי רובד 1 שנרשם ביום היישום לראשונה, וזאת על פני שלוש שנים (תוספת של 75% בשנת היישום לראשונה, עם קיטון של 25% מדי שנה, עד לתוספת של 0% ב-1 בינואר של שנת היישום הרביעית).

למידע נוסף בגין יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים ראה ביאור 1.כד. בדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2020.

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא מדידה והלימות הון - הון הפיקוחי והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 - הגישה הסטנדרטית - סיכונים אשראי

ביום 2 בפברואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים", להתאמת הוראות ניהול בנקאי תקין לכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים. בין היתר, עודכנו הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא מדידה והלימות הון - הון פיקוחי, והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי, כך שתאגידים בנקאיים ידרשו, החל מיום 1 בינואר 2022, לנכות מהון עצמי רובד 1 סכומים לצורך כיסוי בגין הלוואות לדיור שלאורך זמן אינן צוברות.

להלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי:

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים ליום 31 במרס 2021 בכ-344.7 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון, יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ויחס הון כולל בכ-0.03% ו-0.04% בהתאמה.
- שינוי הון עצמי רובד 1 - הון עצמי רובד 1 ליום 31 במרס 2021 מסתכם בכ-40.4 מיליארד ש"ח. קיטון ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1, יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ויחס הון כולל בכ-0.03%.
- שינוי בשער החליפין - פיחות של 1% בשער החליפין של השקל מול כל המטבעות יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ואת יחס ההון הכולל בכ-0.02%.
- התחייבויות בדבר זכויות עובדים - ההתחייבות האקטוארית לעובדים מהוונת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. שינוי של 0.1% לאורך עקום הריבית להיוון, בהנחה שהעקום עולה ויורד בצורה אחידה, משמעותה השפעה מצטברת של כ-0.08% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל. מזה על פי חישוב ממוצע נע לשמונה רבעונים, השפעה של כ-0.01% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל, לרבעון השוטף.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

חלק 4 - יחס מינוף

יחס המינוף מחושב באחוזים ומוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, בהתאם להתאמות פיקוחיות לעניין חישוב ההון. מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הינו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

יחס המינוף עשוי להיות מושפע מהשינויים בהון הרגולטורי של הבנק. בין היתר, בחישוב יחס המינוף הובאה בחשבון השפעה של יישום תכנית ההתייעלות והתאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

	31 בדצמבר		31 במרס	
	2020	2020	2021	
	במיליוני ש"ח			
1	556,035	531,535	565,934	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
				התאמות בגין:
4	(6,797)	(17,258)	(3,334)	מכשירים פיננסיים נגזרים
6	44,377	40,632	46,037	פריטים חוץ מאזניים
7	3,923	2,920	3,880	אחרות
8	597,538	557,829	612,517	חשיפה לצורך יחס המינוף

יחס המינוף (LR2)

	31 במרס		31 בדצמבר
	2020	2021	2020
	במיליוני ש"ח		
פריט			
חשיפות מאזניות			
1	538,395	547,020	505,955
	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות)		
2	(276)	(185)	(493)
	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1		
3	538,119	546,835	505,462
	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)		
חשיפות בגין נגזרים			
4	2,127	1,375	3,233
	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים		
5	11,823	11,509	11,431
	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים		
7	(5,495)	(3,156)	(7,021)
	ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזמן שניתן בעסקאות בנגזרים		
11	8,455	9,728	7,643
	סך חשיפות בגין נגזרים		
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
12	3,114	4,631	2,598
	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמתופלות כמכירה חשבונאית		
15	3,473	5,286	1,494
	חשיפות בגין עסקאות כסוכן		
16	6,587	9,917	4,092
	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך		
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
17	136,128	132,847	121,602
	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו		
18	(91,751)	(86,810)	(80,970)
	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי		
19	44,377	46,037	40,632
	פריטים חוץ מאזניים		
הון וסך החשיפות			
20	39,262	40,446	35,887
	הון רובד 1 ^(א)		
21	597,538	612,517	557,829
	סך החשיפות ^(א)		
יחס מינוף			
22	6.57%	6.60%	6.43%
	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218		

למידע נוסף בנושא הלימות הון ומינוף ראה ביאור 9 בדוח הכספי ליום 31 במרס 2021.

למידע נוסף אודות התאמות להוראת השעה בנושא יחס המינוף, ראה סעיף התאמות להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 לעיל.

יחס המינוף ב-31 במרס 2021 הינו 6.60%, עלייה של כ-0.03% לעומת 31 בדצמבר 2020.

חלק 5 - סיכון אשראי

אשראי הינו פעילות ליבה מרכזית של הבנק והקבוצה, המתקיימת באופן מבוזר במספר קווי עסקים.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא ניהול סיכון אשראי ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במסגרת ניהול סיכונים אשראי מנטר הבנק את איכות תיק האשראי, לרבות נאותות כוללת של הפרשה להפסדי אשראי לכיסוי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, ריכוזיות תיק האשראי ופעילות לפי מוצרים עיקריים, כגון: אשראי לענף בינוי ונדל"ן, הלוואות לדיר, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי ממונף.

במהלך התקופה המדווחת בוצעו התאמות בניהול סיכון האשראי ובתיאבון הסיכון. לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי הקשור לסיכון אשראי.

השפעת משבר הקורונה

האינדיקטורים הכלכליים מצביעים עתה על התאוששות בפעילות הכלכלית, לאור תהליך הפתיחה המחודש של המשק לצד העלייה בשיעור המתחסנים.

ככל שתהליך ההתחנסות בישראל ימשיך ויתקדם בהצלחה, תוך השגת התחסנות וחסיונות טבעית ושמדדי המגיפה ימשיכו להציג את דעיכתה, ללא התפרצות מחודשת של רוב גדול מהאוכלוסייה, האפשרות להמשיך ולפתוח פעילויות שונות במשק תגבר. נכון למועד הדוח, בחינה של הפעילויות לפי ענפי משק ממשיכה להצביע על שונות משמעותית במידת הפגיעה בין ענפי המשק השונים. עם זאת, התאוששות ניכרת גם בענפי משק שנפגעו באופן משמעותי במשבר.

ככל שתהליך פתיחת המשק ימשיך ויתקדם צפוי שיפור במצבם של משקי הבית ועלייה בביקושים. הציפייה היא כי שיעור האבטלה "הרחב" כפי הגדרת הלמ"ס (אבטלה "רגילה" בתוספת עובדים בחל"ת ועובדים שפוטרו בעקבות המשבר), ימשיך לרדת (פחות עובדים בחל"ת) במקביל לעלייה מסוימת בשיעור האבטלה "הרגיל" (הממושך).

לאור אופיו המתמשך של המשבר, טרם ניתן לאמוד את עוצמת הפגיעה בתיק האשראי של הבנק, אם כי ראוי לציין כי רוב הלקוחות העסקיים והפרטיים להם נדחו חלויות, חזרו, בשלב זה, לשלם באופן סדיר.

הבנק ממשיך לבחון את הדרכים למתן סיוע ללקוחותיו שנקלעו למשבר זמני ואשר להערכת הבנק יצלחו את המשבר.

במסגרת זו חודדו דגשים בהעמדת אשראי ומתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר מוקדי סיכון וההתפתחויות בשוק, תוך היערכות והתאמת הפעילות.

למידע נוסף ראה פרוט בפרק סיכונים אשראי בדוח על הסיכונים ליום 31 לדצמבר 2020 ובפרק סיכונים אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

ההכנסה מהפסדי אשראי ברבעון זה הסתכמה ב-212 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מגביית בתקופה המדווחת. בנוסף, נרשמה הכנסה בשיעור של 0.06% בהפרשה הקבוצתית. ההפרשה להפסדי אשראי של הבנק מייצגת את אומדני הבנק. הפרשה זו מהווה אומדן המבוסס על שיקול דעת משמעותי שהופעל בתקופה המדווחת בסביבה משתנה המאופיינת בחוסר וודאות רבה.

תהליך ההפרשה כולל שלושה שלבים מרכזיים, אשר הותאמו לנסיבות המשבר:

- זיהוי ואיתור לווים בעלי אינדיקטורים שליליים, לרבות לווים אשר נפגעו ממשבר הקורונה, או פועלים בענפי משק אשר חשופים יותר להשפעות השליליות של המשבר. הבנק שם דגש רב על תהליכי חיתום אשראי קפדניים ופעילויות הניטור והליווי על מנת להבין את התפתחות הסיכונים הגלומים בתיק האשראי, להיערך מבעוד מועד ולבצע התאמות נדרשות. בתוך כך, עורך הבנק בחינה זהירה של הצורך להחמיר את דירוג הסיכון והסיווג של חובות שעלולים להיות מושפעים לרעה מהמשבר.
- ביצוע הוצאות להפסדי אשראי ביחס לחובות פגומים ברמה הפרטנית (Individual).
- ביצוע הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק ברמה הקבוצתית (Collective). במסגרת זו, מתבסס הבנק על מידע הקיים בידיו, כגון: היקף המחיקות, פרופיל הסיכון של ענף המשק, סיווג החוב, תיאבון הסיכון, תנאי הכלכלה וכיו"ב. בתהליך זה מושם דגש על השינוי במאפייני הסיכון של הלקוחות ושל ענפי המשק השונים ובהערכות הכלכליות.

בהתייחס, בין היתר, לשיעור האבטלה והצמיחה. החמרה בכל אחד מפרמטרים אלה עלולה להביא להגדלת ההפרשה להפסדי אשראי, ולהפך. שיעור האבטלה על פי הגדרה רחבה של ה"מ"ס (ההגדרה הרגילה בתוספת הנעדרים זמנית בשל חל"ת וירידה בשיעור ההשתתפות) הסתכם בחודש מרס 2021 בכ-12.1%, השיעור הנמוך מאז חודש אוגוסט 2020, ואף המשיך וירד במחצית הראשונה של חודש אפריל 2021, ברבעון הראשון של 2021, הצטמצם התוצר המקומי הגולמי (צמיחה שלילית) בקצב שנתי של כ-6.5% בהשוואה לרבעון הרביעי של שנת 2020 (הרבעון הרביעי של 2020 הסתכם בצמיחה חיובית של 6.3% אל מול רבעון שלישי 2020 במונחים שנתיים). זאת, על רקע השפעת משבר הקורונה (הסגר השלישי שהחל בסוף חודש דצמבר 2020) וכן ירידה חדה שנרשמה ביבוא מכוניות נוסעים עקב שינוי במדיניות המיסוי.

במסגרת תהליך כימות ההפרשה חושבו תרחישים המייצגים נסיבות ומצבים אשר לדעת ההנהלה הינם במנעד הסבירות, להם יוחסו משקלות לצורך כימות האומדן הטוב ביותר. יודגש כי בעטייה של אי הוודאות האופפת את הנסיבות הנוכחיות - ובהתאם - הקושי הקיים בזיהוי, הכרה ומדידה של הפסדי האשראי, אומדן הפסדי האשראי בצל המשבר הינו תוצאה של הנחות והערכות אשר בשלב זה קשה לקבוע את סבירותן. קושי זה מתגבר על רקע פעולות למיתון השפעות המשבר אשר עלולות לטשטש את השלכותיו על סיכון האשראי של הלקוחות, כגון: תשלומי החל"ת דמי האבטלה ותכניות הסיוע הממשלתי.

לאור אופיו המתמשך של המשבר, הבנק המשיך לבחון במהלך הרבעון הראשון של שנת 2021 את הפרמטרים המרכזיים בתהליך ההפרשה וביצע את העדכונים שנמצאו מתאימים, תוך מתן משקל להתפתחויות החיוביות שנרשמו בתקופת הדוח בדמות הצלחתו של המבצע רחב ההיקף לחיסון האוכלוסייה והשפעתו החיובית על הורדת התחלואה ופתיחתו מחדש של המשק. שינויים נוספים בהערכות, באומדנים ובתחזיות של ההנהלה יכולים להשפיע באופן משמעותי על ההפרשה להפסדי אשראי.

הערכות ותחזיות כלכליות ואחרות באשר למשך המשבר וחומרתו עלולות להשתנות באופן תכוף ומשמעותי, ולפיכך נתונות בחוסר וודאות גבוה. משכך, קשה להעריך או לצפות כיצד ישתנה מצב הלקוחות והתנהגותם. קשה להעריך כיצד שינויים פוטנציאליים במשתנה כלשהו עלולים להשפיע על ההפרשה להפסדי אשראי בכללותה, הואיל וההנהלה מתחשבת במנעד רחב של גורמים, מדדים ואינדיקטורים בתהליך גיבוש האומדן. ייתכן ששינויים במשתנים אלה לא יחולו באותו שיעור, או לא יהיו עקביים בהשפעתם על הרכיבים השונים של תיק האשראי. יתר על כן, שינויים עתידיים באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יכולים לנבוע מגורמים שונים ומגוונים, כגון שינויים ברתות האשראי, תמהיל האשראי הענפי, איכות הלווים, מחיקות, סיווגים חשבונאיים וכיוצא באלה.

למרות האמור לעיל, על מנת להמחיש את רגישות ההפרשה וכדי לבחון את ההשפעה האלטרנטיבית של הנחות והערכות אחרות, השתמש הבנק בתרחישים השונים אשר גובשו לצורך בסיס האומדן, והשווה אותם ליתרת ההפרשה שהוכרה במועד המאזן וכומתה על בסיס הקצאת משקלות לתרחישים אלה. במסגרת זו, הניח הבנק שבתרחיש אופטימי היקף הלקוחות החשופים למשבר אשר יחוו התדרדרות שתביא להחמרת סיווגם ו/או שיעור ההפרשה בגינם יהיה נמוך יותר ביחס לאומדנים בתרחיש הבסיס וזאת בהתבסס על שורה של משתנים שונים כמתואר לעיל, נסיבות שעשויות להיות מלוות בשיעור אבטלה נמוך מזה הקיים בהערכות הבסיס לצד שיעור צמיחה בשיעור גבוה יותר מזה שבהערכות הבסיס. מאידך, הניח הבנק באופן אלטרנטיבי כי בתרחיש פסימי היקף הלקוחות החשופים למשבר אשר יחוו התדרדרות שתביא להחמרת סיווגם ו/או שיעור ההפרשה בגינם יהיה גבוה יותר ביחס לאומדנים בתרחיש הבסיס בהתבסס על משתנים שונים כמתואר לעיל, נסיבות שעלולות להיות מלוות בשיעור אבטלה על פי הגדרתו הרחבה, אשר יוותר ברמה דו ספרתית בממוצע שנתי, לצד שיעור צמיחה נמוך יותר ביחס להערכות הבסיס. הבנק השווה את תוצאות שני התרחישים האלטרנטיביים המתוארים לעיל ליתרת ההפרשה להפסדי אשראי שהוכרה בדוחותיו הכספיים ליום 31 במרס 2021. מבלי להתחשב בהשפעות של קיזוז או קורלציה, ההשפעה של האמור לעיל, באופן היפותטי, עשויה להביא להקטנה או להגדלה של ההפרשה להפסדי אשראי בכ-0.3 מיליארד ש"ח, כתלות בהנחות התרחיש.

ניתוח זה הינו סובייקטיבי במידה גבוהה ואינו מיועד, או מתיימר, להעריך שינויים עתידיים בהפרשה להפסדי אשראי מסיבות רבות, ביניהן:

- השפעות השינויים עלולות שלא להתנהג באופן ליניארי.
- קיימים קשרי גומלין, אשר עשויים להיות מהותיים, בין השינויים.
- המשבר השפיע על תחומים רבים במהירות, בעוצמה ובדפוס שלא נראו באחרונה בהיסטוריה, ולכן חוסר הוודאות מעיב על כל תהליך אמידה.
- שינויים משמעותיים בחומרת המשבר ובמשכו, ההשפעות של תמיכה ממשלתית, התפתחויות במישור הבריאותי ומהירות ההתאוששות יכולים להשפיע באופן משמעותי על אומדני ההפרשה, ללא קשר לרגישויות שהומחשו לעיל.
- קיום הפגיעה הכלכלית ויכולת הלקוח להתמודד עמה תלויים בגורמים רבים אשר אינם ברורים בשלב זה כל צרכם, ובכללם מהירות החזרה לשגרה, הצלחת מבצעי ההתחסנות לאורך זמן, התמודדות רפואית עם ויראנטים, יכולת עסקים ומשקי בית להתמודד ולהסתגל באמצעות שינוי דפוסי פעילות והתנהגות, תמיכת הממשלה, פעולות בנק ישראל וכיוצא באלה.

הבנק סבור שהאומדן הקיים הינו נאות במועד הדיווח. הואיל ושיקול דעת משמעותי הופעל במסגרת ניתוח זה, ייתכן שאחרים אשר יבצעו ניתוחים דומים יגיעו למסקנות שונות.

יובהר כי חוסר הוודאות לגבי אופן התפתחות המשבר והשלכותיו על הכלכלה הריאלית עדיין גבוהים, כך שההפרשה יכול שתשתנה - תגדל או תקטן - בעתיד בסכומים מהותיים בהתאם להתפתחויות ובעטיו של חוסר הוודאות כמתואר לעיל.

למידע נוסף, ראה פרק סיכומי אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

הבנק יישם את הנחיות בנק ישראל בנושא נגיף הקורונה ואימץ את המתווים האחידים שפרסם בנק ישראל עד כה לשינוי בתנאי הלוואות, בעיקר באמצעות דחיית תשלומים של אנשים פרטיים ולקוחות עסקיים.

המתווים האחרונים לדחיית תשלומי משכנתאות והלוואות צרכניות מיום 30 בנובמבר 2020¹ ולמתן סיוע לעסקים הקטנים וזעירים² מיום 10 בדצמבר 2020³ נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2021. התקופה להגשת בקשת דחייה על פי מתווה זה הייתה עד ליום 31 במרס 2021.

בנפרד מהמתווה האחיד הנ"ל, החל מחודש אוגוסט 2020 הבנק אפשר בתנאים מסוימים, ללקוחות אשר שילמו את הלוואות הדיוור שלהם כסידור, לקבל דחיה של תשלום קרן ההלוואה (גרייס חלקי) לתקופה של עד שנתיים.

למידע נוסף ראה פרק סיכומי אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

החלק הארי של יתרות החוב הרשומות של הלוואות שאושרו בגין דחיות נכון למועד הדוח, שעדיין נמצאים בתקופת הדחיה ושאינן מסוגלות בסיווג בעייתי, הוא לתקופה העולה על שישה חודשים.

בהתייחס לאשראי צרכני ואשראי עסקי בשלושת המתווים הראשונים לדחיית תשלומים שהיו תקפים בשנת 2020, הדחיה נעשתה במתכונת של הארכת תקופת ההלוואה במנגנון של דחיית תשלום הקרן. במתווה הרביעי, שהחל ביום 1 בינואר 2021 והסתיים ב-31 במרס 2021 הדחיה נעשתה במתכונת של הפחתה בהחזרי הלוואות לתקופות זמן מוגדרות.

בהלוואות לדיוור ביחס לשלושת המתווים הראשונים לדחיית תשלומים שהיו תקפים בשנת 2020 מרבית דחיות התשלומים ניתנו במתכונת של גרייס מלא (קרן וריבית), כאשר התשלומים הנדחים, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה, נפרסו על יתרת תקופת המשכנתא. המתווה הרביעי לדחיית תשלומי משכנתאות שהחל ב-1 בינואר 2021 והסתיים ב-31 במרס 2021 הדחיה נעשתה במתכונת של הפחתה בהחזרי הלוואות לתקופות זמן מוגדרות.

הרוב המכריע של מבקשי הדחיות נענה בחיוב.

הבנק עוקב אחר כלל לקוחותיו ובכלל זה גם אחר אוכלוסיית הלקוחות אשר דחו תשלומי הלוואה על מנת לזהות במועד כל התדרדרות באשראי לרבות חשיפה פוטנציאלית להפסד. זאת הן במסגרת תהליכי הניטור והאיתור של הלקוחות ברשימות המעקב השוטפות של הבנק והן במסגרת ניטור ייעודי לזיהוי לקוחות בעלי פוטנציאל פגיעה גבוה יותר מהמשבר.

מתוך סך המשכנתאות שהוקפאו שעדיין קיימת בגינן יתרת חוב ל-31 במרס 2021 כ-80% חזרו לשלם כרגיל.

עד ליום 30 באפריל 2021 כ-4.0% מסך חבות המשכנתאות עדיין מצויות בסטטוס של הקפאת תשלומים.

¹ נועד לסייע ללקוחות שנפגעו משמעותית מהשלכות המשבר ושעמדו במספר תנאים מצטברים: שנכון ל-28 בפברואר 2020, הכנסת משק הבית שלהם לא עלתה על 20,000 נטו ושקיימת פגיעה בהכנסתם בשיעור של 40% ומעלה.

² עסק קטן - מחזור פעילות 50-10 מיליון ש"ח. עסק זעיר - מחזור פעילות עד 10 מיליון ש"ח.

³ נועד לאפשר לעסקים קטנים וזעירים שנפגעו משמעותית מהמשבר ושעמדו במספר תנאים מצטברים: ההלוואה נמצאה בסטטוס דחיה נכון ל-31 בדצמבר 2020, מחזור המכירות של העסק ירד בלפחות 25% במשך שלושה חודשים (לא רציפים בהכרח), במהלך מרס-דצמבר 2020, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

פרטים בדבר יתרת החובות בישראל^(א), לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה החל מיום 1 במרס 2020 ועד ליום 31 במרס 2021, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי בעקבות הדחיה

פירוט נוסף של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים לפי משך תקופת דחיית התשלומים ^(א)	פירוט נוסף של יתרת האשראי לציבור בנינו נדחו תשלומים						חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים נכון למועד הדיווח ^(ב)				
	חובות לא בעייתיים לגביהם בוצעה דחיה מצטברת			חובות לא בעייתיים			חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים נכון למועד הדיווח ^(ב)				
פירוט נוסף של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים לפי משך תקופת דחיית התשלומים ^(א)	חובות לא בעייתיים לגביהם בוצעה דחיה מצטברת	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים
מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר	מזה: כפיגור של 30 ימים או יותר
1	1,081	117	129	250	18	232	338	42	35	588	עסקים גדולים
3	2,356	73	125	302	244	58	102	35	46	404	עסקים בינוניים
99	7,928	330	244	678	658	3	17	59	63	2,567	עסקים קטנים וזעירים
36	2,456	49	175	241	205	-	36	5	37	4,457	אנשים פרטיים - ללא דיוור
319	16,408	3,411	613	4,080	523	85	3,472	67	360	8,556	הלוואות לדיוור
455	30,229	3,980	1,286	5,551	1,648	88	3,815	571 ^(ג)	537	15,661	סך הכל ליום 31 במרס 2021
224	24,949	6,659	4,944	12,734	6,272	162	6,300	446	1,144	63,655	סך הכל ליום 31 בדצמבר 2020

- (א) חובות אשר בוצעו לגביהם דחיות תשלומים בחברות בנות בחו"ל, הינם לפי מתווים מקומיים והיתרה בנינים אינה מהותית.
 (ב) נכון ליום 30 באפריל הסתכמה יתרת האשראי בנינו נדחו תשלומים לסך של 5,468 מיליון ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל הסתכמו לסך של 528 מיליון ש"ח.
 (ג) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה ואינה כוללת דחיה אשר לה הלואה זכאי לפי כל דין.
 (ד) מזה: סווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 81 מיליון ש"ח.
 (ה) מספר הלוואות מוצג ביחידות.

הלוואות בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, הבנק חתם על הסכמים עם המדינה (שעודכנו מעת לעת) להעמדת הלוואות בערבות מדינה במסגרת "קרנות קורונה", שיעודן סיוע לעסקים (קטנים, בינוניים וגדולים), שנקלעו לקשיים תזרימיים כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה. תנאי הלוואות נקבעו על ידי משרד האוצר והם אחידים לכל סוגי הלוואים.

במסגרת העדכון האחרון שהתקבל מהמדינה במרס 2021 נקבע, בין השאר, שתקופת האשראי במסלול הכללי ובמסלול סיכון מוגבר תוארך לעד 10 שנים להלוואות חדשות חלף עד 5 שנים.

כמו כן, בהלוואות קיימות ניתן יהיה בתנאים מסוימים להאריך את תקופת הגרייס על הקרן בהלוואה, לתקופה נוספת של עד 12 חודשים. כן, הושווה סכום הלוואה המקסימלי בין המסלולים הכללי והמוגבר. עסק יהיה זכאי לקבלת הלוואות בכל המסלולים יחדיו עד 40% מהמחזור השנתי ובסכום שלא יעלה על 20 מיליון ש"ח.

זכאות לסכום הלוואה מקסימאלי ניתן לחשב לפי מחזור הכנסות מדווח בדוחות הכספיים לשנת 2019 או לשנת 2020 נתון להחלטת הלקוח.

קבלת ערבות המדינה סייעה לבנק לתמוך בצרכי לקוחותיו ותרמה באופן חיובי לאיכות תיק האשראי של הבנק.

למידע נוסף ופירוט לגבי הלוואות בערבות מדינה ראו בפרק זה בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020 וכן בפרק האשראי בדוח הדיסקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

מידע בדבר אשראי שניתן בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה ליום 31 במרס 2021

ייתרת חוב רשומה ליום 31 בדצמבר 2020	ייתרת חוב רשומה ליום 31 במרס 2021	סיווג לקוח
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
3,807	4,086	עסקים קטנים וזעירים
1,595	1,677	עסקים בינוניים
469	465	עסקים גדולים
5,871	6,228	סך הכל

הערות:

1. סיווג הלקוחות מבוסס על מגזרי פעילות - פיקוחיים.
 2. עד סמוך לפרסום הדוח העמיד הבנק במסגרת הקרן בערבות המדינה הלוואות לעסקים בסך של כ-5 מיליארד ש"ח.
- למידע נוסף בנושא ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

	א	ב	ג	ד
31 במרס 2021				
יתרות ברוטו ^(א)				
	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו (א+ב+ג)
במיליוני ש"ח				
1	4,588	325,416	(5,195)	324,809
2	-	70,124	-	70,124
3	216	131,937	(439)	131,714
4	4,804	527,477	(5,634)	526,647
	חובות, למעט אגרות חוב			
	אגרות חוב			
	חשיפות חוץ מאזניות			
	סך הכל			

	א	ב	ג	ד
31 במרס 2020				
יתרות ברוטו ^(א)				
	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו (א+ב+ג)
במיליוני ש"ח				
1	3,476	315,935	(3,974)	315,437
2	5	67,769	(33)	67,741
3	249	120,514	(414)	120,349
4	3,730	504,218	(4,421)	503,527
	חובות, למעט אגרות חוב			
	אגרות חוב			
	חשיפות חוץ מאזניות			
	סך הכל			

	א	ב	ג	ד
31 בדצמבר 2020				
יתרות ברוטו ^(א)				
	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו (א+ב+ג)
במיליוני ש"ח				
1	4,848	306,820	(5,293)	306,375
2	-	74,668	-	74,668
3	237	135,195	(422)	135,010
4	5,085	516,683	(5,715)	516,053
	חובות, למעט אגרות חוב			
	אגרות חוב			
	חשיפות חוץ מאזניות			
	סך הכל			

(א) בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים, של פריטים מאזניים וחוז' מאזניים היוצרים חשיפה לסיכון אשראי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

סיכון אשראי לפי ענפי משק

31 במרס 2021										
חובות ^(א) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ב)					סיכון אשראי כולל ^(א)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	הוצאות (הכנסות) מחיקות הפסדי חשבונאיות נטו	הפסדי אשראי ^(ד)	מזה:			סך הכל ^(ג)	בעייתי ^(ה)	דירוג ביצוע אשראי ^(ו)	סך הכל	
			פגום	בעייתי ^(ה)	חובות ^(ב)					
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל										
ציבורי מסחרי										
(55)	1	1	40	115	2,347	2,642	115	2,492	2,642	חקלאות
(1)	-	-	-	2	251	456	2	483	485	כרייה וחציבה
(496)	(2)	54	241	557	17,172	26,511	557	26,001	26,947	תעשייה
(485)	(33)	(27)	89	387	31,596	66,169	387	65,757	66,243	בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ז)
(426)	(12)	4	337	566	31,416	36,610	566	35,821	36,804	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(47)	(1)	(4)	23	75	3,637	6,232	75	6,280	6,355	אספקת חשמל ומים
(470)	(1)	(10)	382	896	25,796	31,944	896	31,171	32,148	מסחר
(230)	-	39	321	443	3,991	4,481	443	3,654	4,492	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(160)	8	(62)	221	666	5,999	7,430	666	6,733	7,460	תחבורה ואחסנה
(148)	(111)	(112)	205	220	2,900	4,581	220	4,556	4,844	מידע ותקשורת
(265)	(4)	19	6	16	18,716	22,577	16	33,820	33,836	שירותים פיננסיים
(345)	(3)	(50)	144	356	7,922	10,954	356	10,471	10,983	שירותים עסקיים ואחרים
(127)	(2)	(62)	32	128	8,561	10,331	128	10,171	10,344	שירותים ציבוריים וקהילתיים
(3,255)	(160)	(210)	2,041	4,427	160,304	230,918	4,427	237,410	243,583	סך הכל מסחרי^(ח)
(613)	1	(20)	23	723	92,397	95,754	723	91,316	95,754	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
(775)	3	(12)	356	653	26,194	38,355	653	36,044	38,364	אנשים פרטיים - אחר
(4,643)	(156)	(242)	2,420	5,803	278,895	365,027	5,803	364,770	377,701	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
(3)	-	-	-	-	1,134	1,180	-	2,667	2,668	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	53	53	-	39,149	39,149	ממשלת ישראל
(4,646)	(156)	(242)	2,420	5,803	280,082	366,260	5,803	406,586	419,518	סך הכל פעילות בישראל

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 280,082, 39,159, 501, 4,350, 95,426 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות כפיגור של 90 ימים או יותר.

(ז) כולל הלוואות לדיוור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ח) סיכון האשראי המסחרי כולל יתרה בסך 2,648 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

31 במרס 2021									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
הפסדי אשראי ^(ד)		הוצאות (הכנסות) מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי		1 מזה:		דירוג ביצוע אשראי ^(ה)		סך הכל	
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות	נטו	פגום	בעייתי ^(ו)	חובות ^(ז)	סך הכל ^(ח)	בעייתי ^(ט)	סך הכל	במיליוני ש"ח
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור מסחרי									
					113	215	-	215	216
(1)	-	-	-	-				661	661
					4,433	6,267	131	7,924	8,196
(88)	-	(9)	102	131	13,150	15,424	906	14,110	15,540
(354)	5	32	323	906				360	360
					36	75	-	3,888	4,084
					2,813	3,631	10	958	3,114
(27)	-	(1)	1	10	3,013	3,099	1,644	256	411
(369)	-	2	1,041	1,644	269	289	73	1,836	1,852
(5)	-	-	-	73	4,771	5,962	9	30,745	30,840
(20)	11	5	16	16	3,655	4,371	390	3,661	4,395
(25)	2	-	9	9	461	475	13	493	506
(88)	15	5	77	390	33,355	40,995	3,192	65,107	70,175
(9)	-	(4)	13	13	131	131	-	124	131
(986)	33	30	1,582	3,192	372	399	1	397	401
					41,525	41,525	3,193	65,628	70,707
					15,368	16,975	-	37,918	37,918
			8	8	696	1,095	8	18,309	18,318
(988)	35	30	1,583	3,193	49,922	59,595	3,201	121,855	126,943
(5,634)	(121)	(212)	4,011	9,004	330,004	425,855	9,004	528,441	546,461

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 4,368,499,922.

20,575,862,941,129 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לכיצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות כפיגור של 90 ימים או יותר.

31 בדצמבר 2020

סיכון אשראי כולל^(א) חובות^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים)^(ג)

הפסדי אשראי ^(ד)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מזה:				דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	סך הכל
				פגום	בעייתי ^(ו)	חובות ^(ב)	סך הכל ¹		
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור מסחרי									
(55)	(12)	4	40	116	2,137	2,512	116	2,360	2,514
(1)	-	-	-	2	234	478	2	504	506
(454)	105	147	281	511	16,279	25,678	511	25,216	26,086
(479)	25	145	137	350	28,846	62,026	350	61,643	62,099
(405)	(32)	100	332	525	29,440	33,654	525	32,926	33,769
(52)	(2)	3	31	87	3,119	6,343	87	6,436	6,523
(471)	35	157	467	1,000	24,765	31,177	1,000	30,407	31,491
(189)	20	147	265	366	3,936	4,396	366	3,829	4,410
(229)	32	180	226	689	5,597	6,618	689	5,896	6,652
(152)	10	137	208	224	2,846	4,417	224	4,433	4,724
(233)	(13)	51	4	12	19,352	23,645	12	33,739	33,751
(395)	46	248	139	339	7,871	11,618	339	11,047	11,632
(188)	18	109	32	130	8,577	10,561	130	10,417	10,581
(3,303)	232	1,428	2,162	4,351	152,999	223,123	4,351	228,853	234,738
(635)	6	174	26	748	90,228	93,455	748	87,028	93,455
(790)	136	271	336	654	25,796	43,107	654	40,745	43,115
(4,728)	374	1,873	2,524	5,753	269,023	359,685	5,753	356,626	371,308
(3)	-	1	-	-	1,631	1,640	-	3,863	3,863
-	-	-	-	-	9	9	-	42,646	42,646
(4,731)	374	1,874	2,524	5,753	270,663	361,334	5,753	403,135	417,817

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 270,663, 42,532, 4,575, 753, 99,294 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ז) כולל הלוואות לדירור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) סיכון האשראי המסחרי כולל יתרה בסך 2,707 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

31 בדצמבר 2020										
סיכון אשראי כולל ^(א)										
חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)										
הפסדי אשראי ^(ד)										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:				סך הכל ^(ה)	דירוג ביצוע אשראי ^(ו)	סך הכל	במיליוני ש"ח
			פגום	בעייתי ^(ז)	חובות ^(ח)	סך הכל ^(ט)				
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור מסחרי										
(2)	-	-	-	-	137	188	-	189	190	חקלאות
-	-	-	-	-	-	-	-	654	654	כרייה וחציבה
(89)	31	85	99	103	4,184	6,415	103	8,037	8,451	תעשייה
(303)	59	110	380	922	12,204	13,794	922	12,438	13,887	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	30	69	-	303	303	אספקת חשמל ומים
(34)	(2)	(3)	1	176	2,759	3,492	176	3,792	4,009	מסחר
(383)	1	371	1,027	1,758	2,628	2,751	1,758	424	2,767	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(5)	(1)	(1)	-	70	410	426	70	382	533	תחבורה ואחסנה
(25)	(9)	2	28	28	636	1,121	28	1,826	1,854	מידע ותקשורת
(32)	-	16	11	11	3,952	5,110	11	26,559	26,660	שירותים פיננסיים
(95)	76	97	144	371	3,672	4,288	371	3,482	4,320	שירותים עסקיים ואחרים
(13)	-	-	17	17	447	460	17	474	491	שירותים ציבוריים וקהילתיים
(981)	155	677	1,707	3,456	31,059	38,114	3,456	58,560	64,119	סך הכל מסחרי
(1)	-	1	24	24	161	161	24	128	161	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(2)	-	-	1	1	388	413	1	412	413	אנשים פרטיים - אחר
(984)	155	678	1,732	3,481	31,608	38,688	3,481	59,100	64,693	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	8,774	10,127	-	32,773	32,773	בנקים בחו"ל
-	-	-	15	15	623	848	15	20,949	20,964	ממשלות בחו"ל
(984)	155	678	1,747	3,496	41,005	49,663	3,496	112,822	118,430	סך הכל פעילות בחו"ל
(5,715)	529	2,552	4,271	9,249	311,668	410,997	9,249	515,957	536,247	סך הכל

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 4,1005,45,369.

- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

31 במרס 2020

סיכון אשראי כולל ^(א)									
חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)									
הפסדי אשראי ^(ד)									
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	בעייתי ^(ו)	סך הכל ¹	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי חשבונאות להפסדי אשראי		
							מחיקות נטו	יתרת הפרשה	הפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לזים בישראל									
ציבור מסחרי									
2,299	2,174	110	2,294	1,901	110	43	10	(1)	(42)
668	567	101	638	451	101	-	37	-	(38)
27,657	26,780	646	27,191	18,554	646	410	114	32	(485)
53,815	53,321	338	53,765	25,155	338	145	98	15	(439)
30,810	30,496	314	30,668	27,367	314	206	24	(5)	(303)
5,320	5,186	134	5,214	3,336	134	32	7	(1)	(52)
32,752	31,366	934	32,500	27,366	934	415	179	31	(519)
4,037	3,651	91	4,003	3,623	91	41	22	(1)	(84)
7,542	7,119	391	7,474	6,233	386	245	44	11	(118)
4,968	4,841	69	4,761	3,099	69	15	10	2	(33)
40,853	40,843	10	21,913	17,086	10	4	49	(3)	(220)
11,339	10,955	234	11,309	7,694	234	105	35	12	(218)
9,738	9,428	120	9,708	8,066	120	28	27	5	(118)
231,798	226,727	3,492	211,438	149,931	3,487	1,689	656	97	(2,669)
88,382	87,137	824	88,382	85,419	824	-	31	1	(496)
44,153	42,650	624	44,138	26,796	624	312	86	35	(707)
364,333	356,514	4,940	343,958	262,146	4,935	2,001	773	133	(3,872)
4,313	4,313	-	1,649	1,600	-	-	3	-	(5)
51,773	51,773	-	10	10	-	-	-	-	-
420,419	412,600	4,940	345,617	263,756	4,935	2,001	776	133	(3,877)

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 263,756, 51,286, 1,397, 12,318, 91,662 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שביגן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שביגן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) סיכון האשראי המסחרי כולל יתרה בסך 2,947 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

31 במרס 2020									
סיכון אשראי כולל ^(א)					חובות ^(ב) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ג)				
הפסדי אשראי ^(ד)		הוצאות (הכנסות) מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי		מזה: ¹		דירוג ביצועי אשראי ^(ה)		פגום	
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות	הכנסות	הפסדי חשבונאיות	סך הכל ¹	חובות ^(ב)	בעייתי ^(ו)	סך הכל ¹	בעייתי ^(ו)	סך הכל
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור מסחרי									
(1)	-	-	-	120	228	-	228	229	חקלאות
-	-	-	-	-	-	-	558	558	כרייה וחציבה
(68)	-	25	43	226	5,273	6,988	226	8,861	תעשייה
(210)	57	22	406	605	12,795	14,459	605	13,160	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	37	97	-	332	338	אספקת חשמל ומים
(36)	-	2	1	19	3,491	4,697	19	5,195	מסחר
(17)	-	6	-	14	2,308	2,397	14	1,932	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(1)	(1)	(1)	-	-	130	146	-	250	תחבורה ואחסנה
(26)	-	5	149	166	621	1,035	166	1,440	מידע ותקשורת
(28)	-	5	13	13	6,225	7,418	13	29,434	שירותים פיננסיים
(104)	8	17	139	598	4,353	4,930	598	3,990	שירותים עסקיים ואחרים
(17)	-	2	-	25	381	427	25	417	שירותים ציבוריים וקהילתיים
(508)	64	83	751	1,666	35,734	42,822	1,666	65,797	סך הכל מסחרי
(1)	-	-	-	208	208	-	199	208	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(2)	-	1	1	2	367	401	2	398	אנשים פרטיים - אחר
(511)	64	84	752	1,668	36,309	43,431	1,668	66,394	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	18,628	19,444	-	43,706	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	718	821	-	13,327	ממשלות בחו"ל
(511)	64	84	752	1,668	55,655	63,696	1,668	123,427	סך הכל פעילות בחו"ל
(4,388)	197	860	2,753	6,603	319,411	409,313	6,608	536,027	סך הכל

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 39,203,55,655.
- (ב) 18,577, 12,583, 968 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ג) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ד) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ה) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ו) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לכיצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ז) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)

א	1א	2א	ב	ג	ד	ה
31 במרס 2021						
לא						
מובטחים מובטחים ^(א)						
	סך הכל	סך הכל	מזה: סכום	מזה: על ידי	מזה: על ידי	מזה: סכום
	יתרה	יתרה	מובטחי ^(ב)	ביטחון	ערביות פיננסיות	מובטחי ^(ב)
	מאזנית ^(א)	מאזנית ^(א)		יתרה	יתרה	מאזנית ^(א)
במיליוני ש"ח						
1	283,649	41,160	16,849	30,183	10,977	4,434
2	63,705	6,419	6,419	-	6,419	6,419
3	347,354	47,579	23,268	30,183	17,396	10,853
4	4,219	369	43	263	106	19
מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר						

א	1א	2א	ב	ג	ד	ה
31 במרס 2020						
לא						
מובטחים מובטחים ^(א)						
	סך הכל	סך הכל	מזה: סכום	מזה: על ידי	מזה: על ידי	מזה: סכום
	יתרה	יתרה	מובטחי ^(ב)	ביטחון	ערביות פיננסיות	מובטחי ^(ב)
	מאזנית ^(א)	מאזנית ^(א)		יתרה	יתרה	מאזנית ^(א)
במיליוני ש"ח						
1	293,848	21,589	7,840	17,527	4,062	2,566
2	60,998	6,743	6,743	-	6,743	6,743
3	354,846	28,332	14,583	17,527	10,805	9,309
4	3,371	110	41	95	15	7
מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר						

א	1א	2א	ב	ג	ד	ה
31 בדצמבר 2020						
לא						
מובטחים מובטחים ^(א)						
	סך הכל	סך הכל	מזה: סכום	מזה: על ידי	מזה: על ידי	מזה: סכום
	יתרה	יתרה	מובטחי ^(ב)	ביטחון	ערביות פיננסיות	מובטחי ^(ב)
	מאזנית ^(א)	מאזנית ^(א)		יתרה	יתרה	מאזנית ^(א)
במיליוני ש"ח						
1	270,412	35,963	13,062	25,637	10,326	4,179
2	68,642	6,026	6,026	-	6,026	6,026
3	339,054	41,989	19,088	25,637	16,352	10,205
4	4,484	364	41	242	122	18
מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר						

(א) יתרה מאזנית בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים ולאחר הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני.
 (ב) יתרה מאזנית של החלק מסכום החובות שמובטח בביטחון, ערבות או נגזר אשראי, לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.
 (ג) יתרה מאזנית של החובות כאמור, לאחר הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני, שמובטחים באופן חלקי או מלא, ללא קשר לחלק הספציפי שהובטח בחשיפה המקורית.

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (אוג) (CR5)

	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג
	31 במרס 2021								
	סוגי נכסים / משקל סיכון								
	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%
	במיליוני ש"ח								
1	167,055	-	13,019	-	1,105	-	176	21	181,376
2	1,700	-	6,440	-	5,805	-	12	-	13,957
3	3,338	-	15,629	-	2,838	-	479	-	22,284
4	-	-	2,148	-	-	-	-	-	2,148
5	-	-	11,396	-	1,036	-	104,170	351	116,953
6	-	-	-	-	-	-	36,456	-	36,456
7	-	-	-	-	-	-	15,517	-	15,517
8	-	-	-	28,523	23,385	16,008	22,254	2,312	92,482
9	-	-	-	-	-	-	72,491	-	72,491
10	-	-	-	-	-	-	1,801	1,354	3,155
11	3,207	-	-	-	-	-	10,263	969	14,439
11א	-	-	-	-	-	-	5,175	969	6,144
12	175,300	-	48,632	28,523	34,169	16,008	74,227	2,695	571,258

	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג
	31 במרס 2020								
	סוגי נכסים / משקל סיכון								
	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%
	במיליוני ש"ח								
1	120,620	-	13,336	-	481	-	178	-	134,615
2	1,895	-	5,979	-	6,003	-	27	-	13,904
3	2,701	-	19,528	-	1,824	-	757	-	24,810
4	-	-	2,521	-	-	-	-	-	2,521
5	-	-	10,632	-	1,772	-	104,228	561	117,193
6	-	-	-	-	-	-	37,588	1	37,589
7	-	-	-	-	-	-	15,197	-	15,197
8	-	-	-	28,244	20,868	9,589	24,808	2,232	85,741
9	-	-	-	-	-	-	60,803	-	60,803
10	-	-	-	-	-	-	1,527	1,502	3,029
11	3,265	-	728	-	-	-	9,833	759	14,585
11א	-	-	-	-	-	-	4,033	759	4,792
12	128,481	-	52,724	28,244	30,948	9,589	77,593	2,822	509,987

(א) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוזי מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מיסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי (הנכללות בחלק 5א בדוח זה) ואיגוחים.
 (ב) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

	א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יג
	31 בדצמבר 2020								
	סוגי נכסים / משקל סיכון								
סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%
	במיליוני ש"ח								
1 ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	174,323	-	13,438	-	938	-	78	34	188,811
2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	1,619	-	5,663	-	5,462	-	15	-	12,759
3 בנקים, לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)	3,197	-	12,464	-	2,283	-	388	-	18,332
4 חברות ניירות ערך	-	-	1,580	-	-	-	-	-	1,580
5 תאגידים	-	-	11,784	-	1,201	-	97,864	319	111,168
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	36,518	-	-	36,518
7 הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	15,507	-	-	15,507
8 בביטחון נכס למגורים	-	-	-	28,415	22,730	14,117	22,950	2,161	90,373
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	66,198	66,198
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	1,673	2,069
11 נכסים אחרים	2,671	-	731	-	-	-	-	10,153	14,331
11א מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	4,789	5,565
12 סך הכל	181,810	-	45,660	28,415	32,614	14,117	74,975	178,530	559,319

מידע נוסף על סיכון אשראי

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום הפעילות שבו לכנק חשיפת האשראי הגדולה ביותר מבין ענפי המשק העסקיים. בדומה לענפי המשק האחרים, מוגדרים במדיניות האשראי מתודולוגיות ופרמטרים פנימיים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן. במסגרת ניהול סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, ממשיך הבנק לעקוב ולנטר את התיק בהתאם למגבלות הרגולטוריות, מדיניות האשראי ומאפייני סגמנט זה.

החל משנת 2016 מבטח הבנק את תיק הערבויות מכוח חוק המכר (דירות). על פי החלטת הנהלת הבנק, לא חודש הביטוח הנ"ל לפרויקטים חדשים שהתחילו החל מ-1 בינואר 2021. עם זאת, ערבויות מכר שהוצאו במסגרת פרויקטים שהחלו עד ליום 31 בדצמבר 2020, לרבות ההתחייבויות להוצאתן, תמשכנה להיות מבטוחות במסגרת הפוליסות הקיימות.

פוליסות אלה, שנרכשו ממבטחי משנה בינלאומיים בעלי דירוג אשראי בינלאומי גבוה, מבטחות את הבנק למקרה בו יידרש לשלם בשל חילוט הערבויות, והכל על פי תנאי הפוליסה. הביטוח מאפשר להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי" (ההפחתה הינה בהתאם לדירוג מבטחי המשנה).

ביום 10 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל עדכון לניהול בנקאי תקין מספר 315 ביחס למגבלת ענף בינוי ונדל"ן במערכת הבנקאית כדלקמן:

- האורך התוקף בחמש שנים של ההקלה בהוראת השעה, שאפשרה לבנקים להגדיל את החשיפה לענף בינוי ונדל"ן מ-20% ל-22% (לא כולל תשתיות לאומיות), עד לשנת 2025.
- מגבלת החשיפה לענף בינוי ונדל"ן (כולל תשתיות לאומיות) גדלה ב-2 נקודות אחוז (סף המגבלה עלה ל-26% מ-24% מהיקף תיק האשראי).
- נקבע כי אשראי, בגינו ניתן ביטוח אשראי כשיר יסווג לפי הענף המבטח. כך שלצורכי מדידת המגבלה הענפית אשראי לבינוי ונדל"ן המכוסה בביטוח אשראי כשיר יופחת מהחבות הענפית של ענף בינוי ונדל"ן.

נכון ליום 31 במרס 2021 הבנק עומד במגבלה הרגולטורית הקבועה בחוק ובמגבלות הפנימיות, שהינן בהלימה להערכת הבנק את הסיכון בענפי המשנה השונים.

השפעת משבר הקורונה

בחלוף כשנה מתחילת המשבר ניתן לומר כי ענף "הבנייה למגורים" נפגע פחות מהמשבר מענפי משק אחרים. יחד עם זאת חברות בתחום זה חשופות יותר מתמיד להיבטים תזרימיים מה שעלול להוביל לעיכובים בבנייה.

במהלך המשבר ספגו המרכזים הבינוניים והגדולים בתחום המסחר, פגיעה משמעותית. במבט קדימה, ההערכה היא כי עם חזרה לפעילות מלאה, מרכזים אלו יתאוששו, אך בקצב איטי וזאת גם לאור מגמות המסחר המקוון ועודפי היצע שקיימים בשוק.

שוק המשרדים, הפגין חוסן יחסי במהלך המשבר וספג פגיעה מתונה. במבט קדימה, לאור עודפי היצע בשוק המשרדים, עוד טרם המשבר והמשך עבודה חלקית מהבית; ההערכה היא שבשנת 2021 תיתכן ירידה בשיעורי התפוסה ובשכר דירה.

במסגרת ניתוח המגמות דלעיל, חודדו דגשים בהעמדת אשראי ומתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר מוקדי סיכון וההתפתחויות בשוק, תוך הערכות והתאמת הפעילות לשינויים במצב המשק ובפעילות הלקוחות.

לצד זאת בוחן הבנק את הדרכים למתן סיוע ללקוחותיו שנקלעו למשבר זמני ואשר להערכת הבנק יצלחו את המשבר. במסגרת זו מובאות בחשבון השפעות המשבר ונעשית בחינה מעמיקה של הלקוחות נוכח המשבר.

כחלק ממאמציו של הבנק לתמוך בצרכי לקוחותיו ולצלוח את תקופת המשבר יישם הבנק את הנחיות בנק ישראל.

למידע נוסף ולפירוט לגבי השפעת משבר הקורונה ניתן לראות בפרק זה בדוח על הדירקטוריון והנהלה ליום 31 במרס 2021 וכן בפרק האשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

התפתחות החבויות לענף בניו ונדל"ן (בישראל ובחו"ל)

שינוי בהשוואה לסוף שנה קודמת	31 בדצמבר		31 במרס		במיליוני ש"ח
	2020	2020	2021	2021	
במיליוני ש"ח					
באחוזים					
8.1	5,719	70,646	65,480	76,365	סיכון אשראי מאזני
11.0	568	5,181	5,432	5,749	ערבויות לרוכשי דירות ^(א)
7.5	2,545	33,928	28,264	36,473	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר ^(א)
8.0	8,832	109,755	99,176	118,587	סך הכל סיכון אשראי כולל

(א) במונחי סיכון אשראי.

לפירוט נוסף בנין סגמנט זה ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

ההתפתחויות שחלו במשק בשנים האחרונות (סביבת ריבית נמוכה, ביצועי מחיר למשתכן ועלייה מתונה במחירי הדיור) הביאו לגידול משמעותי בהיקף האשראי לדיור בישראל הן למטרת מגורים והן למטרת השקעה. תיק הלוואות לדיור מנוטר באופן שוטף תוך ניתוח המגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון. במסגרת העמדת הלוואות לדיור, מעמיד הבנק גם הלוואות פרטניות למשתתפים בקבוצת רכישה.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2021 חל גידול בהעמדות אשראי חדש לדיור בישראל ("ביצועים") לעומת התקופה המקבילה אשתקד בקשר עם ביקושים לאשראי לדיור בישראל, הן למטרת מגורים והן אשראי למטרת השקעה בשעבוד דירת מגורים.

השפעת משבר הקורונה

התוכניות הממשלתיות לסיוע בגין משבר הקורונה תמכו במצבם הכלכלי של משקי הבית. עם זאת, השלכות הצעדים המגבילים והסגרים הכבידו על שוק העבודה ומצב התעסוקה. ככל שתהליך פתיחת המשק ימשיך ויתקדם, במקביל למהלכים של הממשלה לצמצום התשלום לעובדים שהוצאו לחל"ת ומסרבים לעבודה ו/או להכשרה מקצועית, צפויה ירידה בהיקף העובדים בחל"ת ובשיעור האבטלה. מניסיון העבר, לשיעור העובדים באבטלה עלולה להיות השפעה שלילית על תיק האשראי לדיור.

לאור אופיו המתמשך של המשבר טרם ניתן לאמוד את עוצמת הפגיעה בתיק הלוואות לדיור של הבנק, אם כי רוב הלקוחות להם נדחו חלויות חזרו לשלם באופן סדיר.

במסגרת ניתוח המגמות דלעיל, חודדו דגשים בהעמדת אשראי ומתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר מוקדי סיכון, ההתפתחויות בשוק, ובפעילות הלקוחות ובכלל זה גם חזרה למדיניות דחיית התשלומים שהייתה נהוגה בבנק טרום המשבר.

למידע נוסף ופירוט לגבי השפעת משבר הקורונה ניתן לראות בפרק זה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021 וכן בפרק האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

ביום 27 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון לניהול בנקאי תקין מספר 329 המבטל את מגבלת ריבית הפריים (על פיה חלקה של הלוואת הפריים לא יעלה על שליש מסך הלוואה) ומותיר רק את המגבלה הקובעת כי היחס בין חלק הלוואה לדיור בריבית משתנה, לבין סך הלוואה, לא יעלה על 66.66%. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 17 בינואר 2021 לנוטלי הלוואה חדשה לדיור וביום 28 בפברואר 2021 למחזור הלוואה לדיור.

למידע נוסף בנושא ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל

יתרת תיק האשראי	שיעור השינוי	
במיליוני ש"ח	ב-%	
83,746	4.8	31 בדצמבר 2019
89,594	7.0	31 בדצמבר 2020
91,785	2.4	31 במרס 2021

בשנים 2019 ו-2020 חל גידול בהיקף האשראי לדיור. הגידול נמשך ואף התעצם ברבעון הראשון של שנת 2021, בין היתר על רקע ההתעוררות בשוק הנדל"ן כתוצאה מהבשלת פרויקטים של מחיר למשתכן וחזרה חלקית של משקיעים.

במסגרת הניטור אחר מוקדי הסיכון בתיק הלוואות לדיור נערך מעקב גם על מאפייני התיק ומאפייני האשראי החדש, וביניהם על התפלגות האשראי החדש לפי שיעורי מימון (שיעור מימון הינו היחס בין סך האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד בעת העמדת מסגרת האשראי) ויחס החזר (יחס החזר מוגדר כיחס בין ההכנסה החודשית הפנויה ובין החזר החודשי).

לפירוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

התפתחות ביתרת אשראי חדש שניתן בישראל בשיעור מימון מעל 60%

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2019		2020			2021	
ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
באחוזים ^(א)						שיעור מימון
17.2	18.7	19.9	19.8	20.5	20.7	מעל 60 ועד 70 כולל
17.5	19.4	18.2	18.5	20.1	21.5	מעל 70 ועד 75 כולל
0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	מעל 75

(א) מסך האשראי החדש לדיור שהעמיד הבנק.

לפירוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת החזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משק הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לוויים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך מרכזי בהתוויית תיאבון הסיכון ובהכוננת הניהול השוטף של פעילות זאת.

בנוסף להקפדה על תהליכי החיתום, הניהול והבקרה ברמת הלווה הבודד, הורחב והוגבר גם הניטור השוטף אחר האשראי הפרטי ברמה הארגונית, בין השאר על בסיס סט מדדים פנימי.

השפעת משבר הקורונה

התכניות הממשלתיות לסיוע בגין משבר הקורונה תמכו במצבם הכלכלי של משקי הבית. עם זאת, השלכות הצעדים המגבילים והסגרים הכבידו על שוק העבודה ומצב התעסוקה. ככל שתהליך פתיחת המשק ימשיך ויתקדם, במקביל למהלכים של הממשלה לצמצום התשלום לעובדים שהוצאו לחל"ת ומסרבים לעבודה ו/או להכשרה מקצועית, צפויה ירידה בהיקף העובדים בחל"ת ובשיעור האבטלה. מניסיון העבר, לשיעור האבטלה עלולה להיות השפעה שלילית על תיק האשראי לאנשים פרטיים.

לאור אופיו המתמשך של המשבר טרם ניתן לאמוד את עוצמת הפגיעה בתיק האשראי לאנשים פרטיים של הבנק, אם כי מרבית הלקוחות להם נדחו חלויות חזרו לשלם באופן סדיר.

במסגרת ניתוח המגמות דלעיל, חודדו דגשים בהעמדת אשראי ומתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר מוקדי סיכון וההתפתחויות בשוק, תוך הערכות והתאמת פעילות הלקוחות.

למידע נוסף ופירוט לגבי השפעת משבר הקורונה ניתן לראות בפרק זה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021 וכן בפרק האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

הוראת ניהול בנקאי תקין - ניהול אשראי צרכני

ביום ה-4 בפברואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר A131 בנושא ניהול אשראי צרכני.

ההוראה מרכזת את דרישות הפיקוח על הבנקים מהמערכת הבנקאית בפעילותה מול הלקוחות הצרכניים. הבנק לומד את ההוראה.

תחילת ההוראה 9 חודשים ממועד פרסומה למעט סעיפים המתייחסים לשיווק אשראי צרכני שייכנסו לתוקפם שלושה חודשים ממועד הפרסום.

למידע נוסף ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח ממשל תאגידי ליום 31 בדצמבר 2020.

לפירוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

קבוצות לווים¹

הקבוצה מקיימת תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי היא ממלאת אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

נכון ליום 31 במרס 2021, הבנק עומד במגבלות הקבועות בהוראה.

למידע נוסף אודות קבוצות לווים ראה פרק סיכומי אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

למידע בנושא חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

¹ קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית). לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת. לווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון האשראי בעסקת נגזרים הינו מדד לסכום ההפסד שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה. סיכון זה למועד מסוים מוגדר כסך השווי הנוכחי של העסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאלי להפסד עתידי. פוטנציאל זה מוערך על פי רמת התנודתיות הצפויה בנכס הבסיס של העסקה ועל פי משך התקופה שנותרה עד למועד השלמת הביטחונות כפי שסוכם עם הצד הנגדי, וכל זאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

למידע נוסף אודות סיכון אשראי של צד נגדי ראה חלק 5א בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

	א	ב	ה	ו
	31 במרס 2021			
	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
	במיליוני ש"ח			
1	4,648	11,136	9,062	3,873
	שיטת החשיפה הנוכחית			
3	-	-	533	14
	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך)			
6	4,648	11,136	9,595	3,887
	סך הכל			

	א	ב	ה	ו
	31 במרס 2020			
	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
	במיליוני ש"ח			
1	9,654	10,984	8,683	3,662
	שיטת החשיפה הנוכחית			
3	-	-	1,494	19
	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך)			
6	9,654	10,984	10,177	3,681
	סך הכל			

	א	ב	ה	ו
	31 בדצמבר 2020			
	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
	במיליוני ש"ח			
1	5,820	11,457	11,017	4,129
	שיטת החשיפה הנוכחית			
3	-	-	4,574	37
	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך)			
6	5,820	11,457	15,591	4,166
	סך הכל			

הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

א		ב		א		ב	
31 במרס		31 בדצמבר		2020		2021	
EAD	לאחר	EAD	לאחר	EAD	לאחר	EAD	לאחר
CRM	RWA	CRM	RWA	CRM	RWA	CRM	RWA
במיליוני ש"ח							
סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית							
3	9,047	1,564	8,293	1,378	10,381	1,522	

חלק 6 - סיכון שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. החשיפה לסיכונים שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכונים השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכונים שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים במבנה הממשל התאגידי, במדיניות ובמסגרת ניהול סיכון השוק.

השפעת משבר הקורונה

עם התפשטות נגיף הקורונה, חלה עלייה ברמת התנדבות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובתחילת המשבר נרשמו ירידות ערך משמעותיות בשווקי המניות והאשראי הסחיר, ותזודות חריפות בעקומי הריבית חסרי הסיכון ושערי החליפין. בהמשך, יחד עם תמיכה מוניטרית ותקציבית חסרת תקדים, השווקים הפיננסיים החלו לעלות ועלייה מהירה זו נמשכת, תוך כדי הגעה לרמות גבוהות של מחירים. הבנק הפדרלי של ארה"ב כבר החל להסביר את עקרונות תוואי הנורמליזציה של הריבית ותהליך הדרגתי וממושך זה עשוי להשפיע בעתיד על המגמות בשווקים הפיננסיים. לפיכך, המידה הרבה של חוסר הוודאות בשווקים עדיין קיים, והתנדבות בשווקים הפיננסיים יכולה להימשך ואף להתגבר מחדש.

הבנק מבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות ומקפיד על ניהול סיכונים מוקפד תוך ביצוע תרחישי קיצון ובחינה מתמדת של התפתחות האירועים ודרכי הפעולה, על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

סיכון הריבית

תמצית החשיפות של השווי ההוגן לשינויים של 1% בריבית ברמת הקבוצה

השינוי הפוטנציאלי בשווי ההוגן כתוצאה מתרחיש									
		31 בדצמבר 2020		31 במרס 2020		31 במרס 2021			
		עלייה של 0.1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	ירידה של 1%	עלייה של 0.1%	ירידה של 1%
במט"י									
תיק בנקאי	(720)	594	(72)	(408)	297	(41)	(559)	397	(55)
תיק למסחר	8	(26)	1	(112)	128	(12)	(24)	30	(3)
במט"ח									
תיק בנקאי	(564)	355	(55)	361	(416)	30	(187)	111	(23)
תיק למסחר	(26)	(38)	(1)	(8)	(20)	1	(45)	(59)	-

בשלושת החודשים שחלפו מתחילת השנה חל גידול בחשיפה לעליית ריבית. במט"י, עיקרו נובע מהפעילות העסקית בתיקי האשראי והנוסטרו. במט"ח, עיקרו נובע מפעילות תיקי הנוסטרו.

למידע נוסף בנוגע ל-LIBOR ראה פרק סיכונים שוק בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021.

למידע נוסף אודות סיכון שוק ראה חלק 6 בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

למידע על סיכון ריבית ראה פרק סיכונים שוק בדוח הדירקטוריון וההנהלה וחלק 6 בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

למידע על סיכון מניות ראה חלק 6 בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכון שער חליפין

במהלך התקופה המדווחת ההשפעה של שינוי בשערי חליפין על הרווח הנקי אינה מהותית מאחר והבנק אינו מנהל חשיפות משמעותיות במגזר המט"ח.

סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)

בטבלה להלן מוצגים נכסי הסיכון בגין החשיפה לסיכוני השוק על פי הגישה הסטנדרטית המכסה רק חלק מהחשיפות לסיכוני שוק.

	א	א	א
	31 בדצמבר	31 במרס	2021
	2020	2020	2021
נכסי סיכון RWA			
במיליוני ש"ח			
מוצרים ישירים			
1	3,800	5,451	3,419
			סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
2	141	53	98
			סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
3	1,036	438	330
			סיכון שער חליפין
אופציות			
7	282	274	574
			גישת התרחישים
8	54	67	67
			איגוח
9	5,313	6,283	4,488
			סך הכל

חלק 7 - סיכון נזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שייגרם הפסד מהותי. מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון נזילות" ודרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות", המאמצת את המלצות ועדת באזל 3, לחישוב יחס מזערי לנזילות (LCR Liquidity Coverage Ratio), תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי.

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות", נקבע כי על הבנק להיות בעל מלאי מספק של נכסים נזילים באיכות גבוהה, שיכול לתת מענה לצורכי הנזילות באופק של 30 ימים בתרחיש קיצון משולב הגלום בהוראה.

בימים אלה מתבצעת בחינה לגבי המתודולוגיה של חישוב יחס הנזילות ולהערכת הבנק יישום מתודולוגיה חדשה, ככל שתיקבע, תותיר את הבנק עם יחס נזילות גבוה משמעותית מהדרישות הרגולטריות בנושא. לאור האמור, ובתיאום עם הפיקוח על הבנקים, קבע הבנק בשלב זה יחס כיסוי נזילות פנימי מעבר ליחס המזערי הנדרש על ידי הפיקוח, בשיעור של 15%.

לאומי שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח אשר תאפשר לו לעמוד בכל צורכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו באמצעות מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי וכן מודלים פנימיים שפותחו בלאומי בהתאם להוראת בנק ישראל, ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם.

השפעת משבר הקורונה

עם התפשטות נגיף הקורונה, חלה עלייה ברמת התנדבות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובתחילת המשבר נרשמו ירידות ערך משמעותיות בשווקי המניות והאשראי הסחיר, ותנודות חריפות בעקומי הריבית חסרי הסיכון ושערי החליפין. בהמשך, יחד עם תמיכה מוניטרית ותקציבית חסרת תקדים, השווקים הפיננסיים החלו לעלות ועלייה מהירה זו נמשכת, תוך כדי הגעה לרמות גבוהות של מחירים. הבנק הפדרלי של ארה"ב כבר החל להסביר את עקרונות תוואי הנורמליזציה של הריבית ותהליך הדרגתי וממושך זה עשוי להשפיע בעתיד על המגמות בשווקים הפיננסיים. לפיכך, המידה הרבה של חוסר הוודאות בשווקים עדיין קיים, והתנדבותיות בשווקים הפיננסיים יכולה להימשך ואף להתגבר מחדש.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2021 חלה ירידה ביחס כיסוי הנזילות הנובעת מגידול באשראי לציבור ופירעונות של כתבי התחייבות, בקיזוז גידול בפיקדונות הציבור ושיעבוד משכנתאות חלף ני"ע נזילים להבטחת מימון לטווח ארוך מבנק ישראל. לכל אורך התקופה הנסקרת יחס ה-LCR במט"ח ובכלל המטבעות היה גבוה מהדרישה הרגולטורית.

טיטת הוראה לחישוב יחס מימון יציב (NSFR)

בתאריך 4 במרס 2020 פרסם בנק ישראל טיטת הוראה "יחס מימון יציב (NSFR)" 222 - הוראה זו מתבססת על פרסום של ועדת באזל. יחס מימון יציב נטו נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. בתאריך 11 במרס 2021 פרסם בנק ישראל מספר הבהרות לגבי ההוראה, לרבות דחיית יישום ההוראה שנקבעה ל-31 בדצמבר 2021. בתאריך 28 באפריל 2021 פרסם חוזר מעודכן בנושא.

לפי ה-QIS שביצע הבנק על נתוני 31 בדצמבר 2019, הבנק יעמוד ברף הרגולטורי (100%) שנדרש ליישום ההוראה. הבנק נערך ליישום ההוראה בהתאם להנחיית בנק ישראל.

למידע נוסף אודות סיכון נזילות ראה חלק 7 בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LQ 1)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום						
31 בדצמבר 2020		31 במרס 2020		31 במרס 2021		
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (א) (א) (א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (ב)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (א) (א) (א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (ב)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (א) (א) (א)	
במיליוני ש"ח						
159,197		119,358		167,882	סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA)	
תזרימי מזומנים יוצאים						
15,572	207,014	12,768	182,577	15,933	209,062	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
3,018	59,931	2,551	50,564	3,129	62,171	מזה: פיקדונות יציבים
11,045	96,767	8,520	75,433	11,371	99,136	פיקדונות פחות יציבים
1,509	50,316	1,697	56,580	1,433	47,755	פיקדונות לתקופה העולה על 30 יום
116,531	184,802	102,142	157,251	130,895	205,011	מימון סיטונאי בלתי מובטח
116,097	184,368	102,088	157,197	129,865	203,981	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
434	434	54	54	1,030	1,030	חובות לא מובטחים
12,259	72,917	9,884	65,092	12,291	74,460	דרישות נזילות נוספות
6,680	6,680	3,434	3,434	6,705	6,705	מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
5,579	66,237	6,450	61,658	5,586	67,755	קווי אשראי ונזילות
2,542	2,542	2,408	2,408	2,569	2,569	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,374	43,848	1,301	43,349	1,424	44,209	מחויבויות מימון מותנות אחרות
148,278		128,503		163,112		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים						
-	598	-	423	-	876	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
30,826	48,406	33,115	50,994	31,909	49,513	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
1,589	7,058	1,950	8,093	1,709	7,450	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
32,415	56,062	35,065	59,510	33,618	57,839	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם ^(א)						
159,197		119,358		167,882	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	
115,863		93,438		129,494	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	
137%		128%		130%	יחס כיסוי הנזילות (%)	

- (א) ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
- (ב) ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
- (ג) ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כולומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 ב וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).
- (ד) הערכים מחושבים על בסיס ממוצע ברמת הבנק של 73 תצפיות יומיות במהלך הרבעון הראשון 2021 (75 תצפיות במהלך הרבעון הראשון 2020 ו-79 תצפיות במהלך הרבעון הרביעי 2020).

חלק 8 - סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים, סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים מעילות והונאות.

תפיסת ניהול הסיכון הינה בהלימה לאסטרטגית קבוצת לאומי, מהווה בסיס להגדרת סובלנות הסיכון, לאופן ניהול הסיכון והמשל התאגידי ולקביעת המיקוד והדגשים בתהליכי ניהול הסיכונים התפעוליים, ומאפשרת ניהול סיכונים מושכל וממוקד תוך תעדוף משימות ומשאבים.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים במבנה המשל התאגידי, במדיניות ובמסגרת ניהול הסיכון התפעולי.

סיכון אבטחת מידע וסייבר

משבר הקורונה הוביל לעלייה משמעותית בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בארץ ובעולם ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. החשיפה לסבירות התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ומעבר לעבודה של עובדים וספקים מרחוק.

לאומי נוקט במספר צעדים להפחתת הסיכונים ובכלל זה: יישום בקורות מונעות ומגלות, ביצוע סקרי אבטחת מידע, הגברת הניטור לשם הסרת אתרים מתחזים, הידוק תהליכי ניהול ובקרת הרשאות והעלאת מודעות עובדים להנחיות אבטחת מידע.

ברבעון ראשון בשנת 2021 לא נתגלו אירועי סייבר שהשפיעו על הדוחות הכספיים של לאומי.

סיכון טכנולוגיה

לאומי מייחס חשיבות רבה לכך שהתשתית הטכנולוגית המשרתת את לקוחותיו ועובדיו תאפשר זמינות ורציפות עסקית ותפעולית, ומשקיע לשם כך משאבים רבים. הבנק פועל על פי מדיניות מוצר חדש אשר מתווה את תהליכי ניהול הסיכונים הכרוכים בהכנסת מוצרים חדשים ובכלל זה יוזמות טכנולוגיות וחדשנות.

לאומי החל ביישום תכנית עסקית-טכנולוגית (תכנית מודרניזציה) לצורך השגת יעדיו העסקיים בשנים הבאות.

למידע נוסף אודות הסיכון התפעולי ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכון התפעולי ראה פרק סיכון תפעולי בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

חלק 9 - מידע נוסף על סיכונים אחרים

סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו הסיכון ששינויים שיבוצעו בחקיקה וברגולציה ישפיעו על היקף ההכנסות וההוצאות של הקבוצה, ההון, תחומי הפעילות של הקבוצה או הסביבה העסקית בה היא פועלת.

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

בעת האחרונה הושם עיקר הדגש על הוראות בתחומים הבאים:

הוראות שפורסמו על רקע התפתחות אירוע נגיף הקורונה, הוראות שעניינן קידום תחרות במגזר הפיננסי לרבות הוראות בתחום הבנקאות הפתוחה, הוראות העוסקות בתחומים של מניעת פשיעה פיננסית - איסור הלבנת הון, שוחד ושחיתות, הוראות מתחומי הגנת הפרטיות ואבטחת המידע; וכן הוראות מתחום ניהול הסיכונים ובפרט ניהול סיכונים תפעוליים.

להרחבה ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח כספי ליום 31 במרס 2021.

המגמות והשינויים הנ"ל משפיעים וצפויים להשפיע בשנים הקרובות על המערכת הבנקאית בישראל. הבנק פועל לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות, בוחן את היערכותו לתנאי השוק המשתנים, להגברת התחרות והשקיפות, לכניסתם של שחקנים חדשים לתחומי הבנקאות הקלאסיים, להשוואת עלויות בין הבנק לגופים נוספים, לשימוש במאגרי המידע והנתונים של לקוחות הבנק על ידי גופים חוץ בנקאיים וכן למתן הצעות ערך מתאימות ללקוחות הבנק. במקביל, הרגולציה גורמת לשחיקה בהכנסות, לגידול בהוצאות הנדרשות לשם עמידה בהוראות הרגולציה, ולצורך בשיפור מתמיד ברמת השירות והחדשנות.

סיכון ציות

סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות החוק/הרגולציה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 308 "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי" מגדירה את תחומי האחריות של הציות באופן פורמאלי וברמה הקבוצתית. ההוראה קובעת כי נדרש להעריך את אפקטיביות ניהול סיכון הציות ולמצוא אמצעים למדידתו כאשר, הסיכון נגזר ממכלול החקיקה הרלוונטית לפעילות הבנק.

על פי מדיניות הבנק, מנוהל סיכון הציות על בסיס קבוצתי. במסגרת זו, ננקטים צעדים שונים לפיקוח ובקרה על השלוחות וחברות הבנות לצורך מעקב על יישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית. נוכח משבר הקורונה, מתבצעות התאמות באופן ניהול סיכון הציות, תוך איתור סיכונים מתפתחים המאפיינים עיתות משבר, ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

לצורך ניהול אפקטיבי של סיכונים הציות פועל בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומדת קצינת הציות הראשית (Chief Compliance Officer). קצינת הציות הראשית אחראית, בין היתר, למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. קצינת הציות הראשית משמשת גם כממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך וגם כממונה על הגנת הפרטיות כ- Responsible Officer בתחום ה-FATCA.

מערך ציות ואכיפה כפוף למנהלת הסיכונים הראשית.

שמירה על תרבות ציות נאותה, לרוחב הארגון, מחייבת קיומה של מסגרת בקרה ואכיפה אפקטיבית. לצורך כך, נקבעו תהליכי בקרה ואכיפה סדורים על מכלול תהליכי העבודה וסיכונים הציות הנגזרים מהם. מטרתה של מסגרת הבקרה והאכיפה הינה, בין היתר, לאתר פערים וחשיפות קיימים ופוטנציאלים לשם בחינת הצורך בעדכון תהליכי עבודה, וביצוע הדרכות.

המערך נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית.

בין היתר, מתמקד הבנק במוקדי סיכון בעולם טכנולוגי פיננסי (כגון: פינטק, P2P, קרנות גידור, נותני שירותים פיננסיים, מטבעות וירטואליים וכדומה) - ניהול סיכונים ציות ואיסור הלבנת הון בעולם טכנולוגי פיננסי מתפתח המאופיין בהיעדר פיקוח רגולטורי מוגדר לצד מורכבות מקצועית והיעדר פרקטיקות מובנות לתהליכי בקרה עקב חדשנותם של הנושאים.

א. אכיפה מנהלית

חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 בא לייעל את הליכי האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

קצינת הציות הראשית של הקבוצה משמשת גם כממונה על האכיפה, האחראית על יישום תכנית האכיפה הפנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות אשר אושרה על ידי דירקטוריון הבנק. בשנת 2018 בוצע הליך של תיקוף חוזר של תכנית האכיפה על ידי מומחה חיצוני.

ב. CRS – Common Reporting Standard, FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act

ומדיניות כסף מוצהר

ביום 14 ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227), התשע"ו-2016 בנושא יישום הסכם FATCA שנחתם בין מדינת ישראל לארה"ב והסכמים לחילופי מידע בין מדינת ישראל למדינות אחרות לפי התקן לחילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים שפרסם ה-OECD.

תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019 פורסמו ביום 6 בפברואר 2019, ומכוחן נדרש הבנק לבצע הליכים לזיהוי לקוחות תושבי מדינות זרות, ולדווח על לקוחות שזוהו כתושבי מדינות שישראל חתומה עמן על הסכמים לחילופי מידע לרשות המיסים בישראל לצורך העברת המידע לרשות המוסמכת במדינת התושבות שלהם.

הבנק מבצע את הדיווחים הנדרשים לרשות המיסים בישראל בהתאם להוראות החקיקה האמורה.

הבנק מיישם מדיניות כסף מוצהר תוך הקפדה כי לא ינהלו בבנק כספים שאינם מוצהרים לרשויות המס הרלוונטיות, בהקשר זה נערכו מהלכים רבים לאיתור זיהוי האוכלוסיות הרלוונטיות. במידת הצורך, נדרשים לקוחות להמציא הצהרות ואישורים שונים.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף קיומו של הסכם או כתוצאה מהתחייבויות תלויות לרבות בגין תביעות ודרישות מהבנק. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, או מפעילות ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי וכן כתוצאה מפרשנות לגבי זכויות הצדדים מכח הסכמים שבין הבנק לבין לקוחותיו.

קיימת חשיפה משפטית כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאוחדות ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאוחדות, המועלות, בין היתר, בבקשות לאישור תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה משפטית בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך ורגולטורים אחרים להם כפופה פעילות הבנק. ההתקשרויות עם הלקוחות הינו, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. הבנק והחברות המאוחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף למציאות המשתנה. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה משפטית כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאוחדות מוגשות מעת לעת תלונות לפיקוח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק.

למידע נוסף ראה פרק סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2020.

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק מורכב משני תחומים:

- סיכון סביבתי כתוצאה מעלויות הכרוכות ביישום הוראות רגולציה הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. כמו כן, יתכן סיכון מוניטין לבנק במקרה בו ייוחס לבנק קשר לגורם מפגע סביבתי, בין באופן ישיר כיוצר המפגע ובין באופן עקיף כמממן של המפגע.
- סיכון סביבתי שמקורו בשינויי אקלים ומפגעי טבע הקשורים אליהם.

הבנק עלול להיחשף לסיכון הסביבתי הנ"ל באופן עקיף כמממן במסגרת ניהול סיכון האשראי, ובאופן ישיר במקרה בו הבנק ימצא אחראי למפגע סביבתי/פגע במתקניו.

הבנק רואה חשיבות בשמירה על סביבה ברת קיימא לצורך כך הבנק מחזיק מזה כעשור תקן איכות סביבה ISO 14001 ובמסגרת זאת מבוצע ניהול ובקרה אחר רגולציות הקשורות לסיכונים סביבתיים, לרבות בקרה חיצונית שנתיית על ידי מכון התקנים. הבנק עוקב אחר ההתפתחויות בתחום ולומד את הנושא.

סיכון מאקרו-כלכלי

סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון להכנסות ולהון הקבוצה הנובע מתנאים מאקרו כלכליים לרבות צמיחה כלכלית, סביבת ריבית נמוכה, יחסי הכח הפוליטיים בעולם והשפעתם על הסחר הבינלאומי. התפרצות נגיף הקורונה בחודש ינואר 2020, ומידת אי הוודאות הגדולה לגבי השפעותיו השונות, עדיין מהווה סיכון מאקרו כלכלי גלובלי משמעותי מאוד. קיים קושי בהערכת ההתפתחויות הכלכליות העתידיות, זאת לנוכח מידת חוסר הוודאות המשמעותית לגבי אורכו ומידת השפעתו על מסלול החיים של כלל מדינות העולם. ישנה שונות רבה בקצב ההתחנסות של מדינות העולם וגם קיימים סימני שאלה לגבי יעילות החיסון בפני וריאנטים שונים של הווירוס ומשך זמן הכיסוי החיסוני. על כן, השלכות המשבר על הכלכלה העולמית, ובמידה פחותה על הפעילות המקומית, וכן על עסקי הבנק עדיין עלולות להיות מהותיות. משבר הקורונה, הביא בשנת 2020 לפגיעה הגדולה ביותר בצמיחה העולמית מאז מלחמת העולם השנייה, ובהיקף גדול מאשר במשבר הפיננסי הגלובלי, יותר כלכלות רבות ברחבי העולם עם חובות ריבוניים גדולים, התפתחות אשר עלולה להוות סיכון עתידי למידת היציבות בשווקים הפיננסיים. מדובר בפגיעה מהותית בפעילות העסקית של ענפים רגישים כמו תיירות, תעופה, פנאי, בידור, שירותי אוכל ועוד וכן השפעות עקיפות משמעותיות על מכלול רחב של ענפים בתחומי המסחר והשירותים וכן נדל"ן שאיננו למגורים. עם זאת, לנוכח תהליך ההתחנסות המהיר שיושם בישראל, הסיכונים הנוגעים לפעילות הכלכלית בישראל פחתו לעת עתה. כמו כן, בחלק ממדינות העולם המובילות, כמו ארה"ב ובריטניה, מסתמן תהליך מוצלח יחסית של התחנסות, מה שפועל להפחתת רמת הסיכונים במדינות אלו. ביתר המדינות תהליך ההתחנסות היה איטי יחסית עד כה, ולכן מדינות אלו בפרט מדינות הכלולות במניין השווקים המתעוררים, עדיין חשופות במידה רבה יחסית לסיכונים הכלכליים הנובעים מצב סגר ומגבלות אחרות הנובעות מהיקפי התחלואה הגבוהים. הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים, ובכלל זה עורך תרחישי קיצון אחידים לבקשת הפיקוח על הבנקים. כמו כן, מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, לכשיידרש.

למידע נוסף ראה סיכון מאקרו-כלכלי בחלק 9 בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

למידע בנושא סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי, סיכון מודלים וסיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct), ראה פרק סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2021 ובדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020.

מקרא

KM	Key Metrics
OV	Overview
CC	Capital Composition
LR	Leverage Ratio
CR	Credit Risk
CCR	Counterparty Credit Risk
MR	Market Risk
LIQ	Liquidity